

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

ΕΤΟΣ ΣΤ'.
ΑΡΙΘ. 65

Ἐν Πειραιεὶ Μάτος
1890

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΛΙΜΕΝΩΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Κύριε Συντάκτα.

Μετ' εὐχαριστήσεως εἶδον ἐν τῷ ἀρ. 1620 τῆς ἐν Πειραιεὶ ἐκδιδομένης *Προοίαις*, ἧστις μοι ἐπέμφθη, παρατηρήσεις τινὰς τοῦ καθηγητοῦ κ. Δραγάτση περὶ τῆς ἐμῆς ἐπιστολῆς ἣν εὐπρεστέητε νὰ δημοσιεύσητε ἐν τῷ ἀρ. 63 τοῦ Ἐπόλλωνος.

Χαίρω βλέπων ὅτι οἱ ἐν Πειραιεὶ λόγιοι δὲν ἀπαξιοῦσι νὰ στρέψωσι τὴν προσοχὴν αὐτῶν καὶ εἰς τὰ τοπογραφικὰ ζητήματα τῆς ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐπισημοτάτης, καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἀναγεννηθείσης καὶ θαυμασίως ἀναπτυσσομένης ἡμῶν πόλεως. Ἐπίσης δὲ μετὰ χαρᾶς ἐξάγω ἐκ τοῦ ἔθρου ἐκείνου, ἂν ὀρθῶς ἀντελήφθην αὐτοῦ, ὅτι ὁ κ. καθηγητὴς τὰ αὐτὰ ὡς καὶ ἐγὼ προσθεύει περὶ τῶν θέσεων τοῦ *Karθάρου*, τῆς *Zέας*, τῆς *Φρεατιῶς*, τῆς *Μουνηχίας* (κατὰ τοὺς συγγραφεῖς), ἢ *Μουνηχίας* (κατ' ἐπιγραφάς, ἴσως ἕνεκα τῆς ἐνιαχοῦ καὶ ἐνίοτε ταυτότητος τῆς προφορᾶς τοῦ Υἱ καὶ τοῦ Ι), καὶ ἐπομένως θέλει ἐπίσης συντελέσει εἰς τὴν μὴ σύγχυσιν αὐτῶν καὶ μεταθεσιν. Τίς δὲ τὴν ἀκρίβειαν τῶν ἐπωνυμιῶν πρώτος ἀνεῦρεν ἐστὶν ἄλλο ζήτημα, ἀφορῶν τὴν φιλολογίαν τῆς ἀρχαιολογίας, καὶ ὃ οὐδαμῶς ἐθίξα ἐν τῇ πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολῇ.

Περὶ τοῦ *Κωφοῦ Λιμένος* μόνου ὁ κ. Δραγάτσης ἄλλως φρονεῖ ἢ ἐγὼ. Ἄλλ' ὁμολογῶ ὅτι αἱ περὶ αὐτοῦ ἐνστάσεις σου οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον ἀκροῦσιν ἔνα μὲ μεταπέισωσιν. Ὅτι ὁ

πυθμὴν αὐτοῦ ἦν λιθόστρωτος εἶχον ἀκούσει ἄλλοτε παρὰ τοῦ ἐκεῖ ἐργασίας διατάξαντος ὑπουργοῦ τῶν ναυτικῶν Ἄθ. Μιαούλη, καὶ τοῦτο μοι ἐπεκυρώθη καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους, ὡς ἀποδείχθην δῆθεν κατὰ τὰς ἐσχάτως γενομένας ἐργασίας ἐν τῷ λιμενίσκῳ ἐκείνῳ. Μόνον δὲ μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολῆς μου ἐπληροφόρηθην παρ' εἰδότων, ὅτι τοῦτο ἐστὶν ἀνακριβές, ὡς λιθοστρώτων ἐκλειφθέντων μεγάλων λίθων, αἵτινες εὐρέθησαν ἐν τῷ πυθμῆνι παρὰ τὸ στομίον, καὶ ἀπετέλουν μόνον μέρος τείχους κλειόντος αὐτό. Ὁ *Κωφός* λοιπὸν *Λιμὴν* ἔκειτο ἐνταῦθα, διότι ἄλλοῦ δὲν εἶχε ποῦ νὰ κεῖται *Κωφός* ὧν καὶ εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος ἱστορούμενα ἀνταποκρινόμενος, ἐχρησίμευεν εἰς ὄρμον καὶ ἀσφάλειαν τῶν μικρῶν πλοιαρίων, διὰ τοῦ Πειραιικοῦ δὲ τείχους, διερχομένου διὰ τοῦ στομίου του, ἐκλείετο ἐκτὸς τῆς πόλεως τοῦ Πειραιῶς. Ὡστε καὶ εἶχε πρὸς τὴν παρὰ τὴν πόλιν τοὺς ἐκεῖ εὐρεθέντας τάφους.

Ὁ δὲ *Φώρων Λιμὴν* (Δημοσθ. πρ. Λάκρ θ. Στρβ. 395, C.), *Leake, Ath. II. 33* ἢ *Φωρῶν* (Boeckh, *Staatsh. I. 456* ἐκδ. Β') οὐδὲν ἐκώλυε, φυσικώτατον μάλιστα ἦν νὰ κεῖται κατὰ τὴν Κρεμυδαροῦν, ἐκτὸς μὲν τοῦ οἰκουμένου καὶ φυλαττομένου μέρους τοῦ Πειραιῶς, ἀλλὰ πλησιέστατα τῇ εἰσόδῳ αὐτοῦ, ὥστε τὸ προσπλέον πλοιαρίον, καὶ εἰς ἐλάχιστην ἀπόστασιν ἂν ἐφαίνετο ἐδύνατο, μετὰ τοῦ ἡλίου τὴν δύσιν, ἀπὲ νὰ εἰσπλεύσῃ εἰς τὸ ἐμπορεῖον, ὅπου ὑπελαμβάνετο διευθυνόμενον, ἐκεῖ ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ νὰ παρεκβαίνη, ν' ἀποθετῇ εἴτι λαθρεμπόριον εἶχεν εἰς τὴν ἀφύλακτον ἐκείνην ἀκτὴν πρὶν ἢ τειχισθῇ καὶ ἀφ' οὗ ἀπετειχίσθη ἢ Ἡετιώνεια εἰς μέρος ὅθεν καὶ προχειρῶς ἐδύνατο νὰ μεταφέρηται, εἰς τὸν Πειραιᾶ ἢ εἰς τὴν Πειραιϊκὴν ὁδόν.

Ἄν δὲ αὐταὶ εἰσὶν αἱ θέσεις τῶν δύο λιμένων, *Κωφοῦ* καὶ *Φάρων*, τότε δὲν μένει ἄλλη διὰ τὸν *Ἀλῶν λιμένα*, ὅστις ἐστὶ νέα ἐπίνοια, καὶ οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων οὐδὲν περὶ αὐτοῦ γνωρίζει ἢ λέγει. Ὁ κ. Δραγάτης ἐκ παραδρομῆς ἠπατήθη, ὡς εἰς ἕκαστον τοῦτο συμβαίνει, δὴ συγχυζόμενος ὅτι ἐν τῇ πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολῇ ἀγνοῶ τὰς *Ἀλαί*, καὶ παρεῖδεν ὅτι λέγω «καὶ προσέτι τὸ Ἀλίπεδον, λεγόμενον ἐνίοτε ἀπλῶς καὶ *Ἀλαί*». Ἀληθὲς ὅτι ἡ λέξις *Ἀλαί* ἐτυπώθη κακῶς *Ἀλαῖ*, ἐκ λάθους δι' ὃ δὲν ἐνέχομαι, διότι δὲν εἶδον διόρθωσιν. Ἄλλ' ἀπορῶ πῶς μάλιστα διὰ αὐτὴν τὴν *Ἀλοῖν* δὲν μοι ἐζητήθη λόγος, τί ἐστὶ καὶ ποῦ τὴν ἀνεκάλυψα. ἤξευρον λοιπὸν ὅτι ὑπῆρχον Ἀλαί, αὐτὸ τὸ Ἀλίπεδον, ἀλλ' ἐπίσης ἤξευρον ὅτι Ἀλῶν λιμὴν δὲν ὑπῆρχεν.

Ὡς πρὸς τὴν ἀρχαίαν θέσιν τοῦ *καοῦ* τῆς *Ἀφροδίτης* δὲν ἤξευρα ἂν διαφωρῶ πρὸς τὸν κ. καθηγητὴν· διότι τῷ ὄντι κακῶς σημειῶ τὴν ἀντιστοιχοῦσαν νέαν θέσιν, μὴ ἰδῶν αὐτὴν πρὸ πλείστων ἐτών. Περὶ τῆς ἀρχαίας ὁμοῦ θέσεως αὐτῶν οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἔχω ἀμφιβολίαν. Τὸ Ἀφροδίτιον ἐκεῖτο «πρὸς τὴν θαλάσσην», κατὰ Πausanίαν, ὅχι εἰς τὴν ὄχθην αὐτὴν, ἀλλ' ὑπὲρ τὴν ὄχθην, ὑπὲρ τὸ τελωνεῖον καὶ ὀπίσω τοῦ Ἀγ. Νικολάου, ἐνθα, ἐντὸς ἀρχαίων ἐρείπιων, εὐρέθη καὶ περιῆλθεν εἰς κτήσιν μου τῆς Ἀφροδίτης τὸ ἀγαλματίον. Ὡς πρὸς τὸ *Βενιδίδειον* ὁμοῦ (οὐχὶ Βενιδίδιον, ὡς εἶχον γράψαι), ὁ κ. Δραγάτης ἔχει πληρέστατα δίκαιον, διότι, καὶ μὲν, κατὰ Λεξικόν (Ath. I, 395 σημ.), ἡ ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος (Ἑλλ. Β, σ. 11) γινομένη μνεῖα τῶν δύο ναῶν, τοῦ τῆς Μουουχίας Ἀρτεμίδος καὶ τοῦ Βενιδίδειου, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἦν κατέλαβεν ὁ Πausanίας ὁρμηθεὶς ἐκ τῆς Ἰπποδαμείας ἀγορᾶς, ἐμφαίνει ὅτι οἱ δύο ναοὶ ἀπ' ἀλλήλων ἀρίσταντο, ἢ ἐκεῖτο ἐπὶ δύο διαφόρων διακλαδώσεων τῆς ὁδοῦ· ἀλλὰ βεβαίως δὲν εἶδοντο νὰ κείνται εἰς τοσαύτην ἀπόστασιν ὅπου χωρίζει τὴν Μουουχίαν ἀπὸ τοῦ κυκλωπίου οἰκοδομήματος ὃ οἱ Γάλλοι ἀνέσκαψαν, οὐδὲ κατὰ διευθύνσεις τὸσον ἀλλήλας ἀντικειμέναις. Τὴν θέσιν τῆς γαλλικῆς ἀνασκαφῆς ἤθελον ἐκλάβει ὡς τὴν τοῦ τεμένους τοῦ Διὸς Σωτῆρος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς Σωτείρας, ὃ ὁ Πausanίας λέγει (Att. A, 3) «θέας μάλιστα ἄξιον», ἂν δὲν εἶχον εὐρεθῆ ἐκεῖ ἐπιγραφαὶ αἰτινες τὸ χωρίον ὡς *Μητρώων* χαρακτηρίζουσι.

Εἰς τὸν καθηγητὴν κ. Δραγάτην εἰμὶ εὐγνώμων, διότι παρεκβίων ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ αὐτοῦ θέματος, ὃ ἦν ἡ πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολή μου, εὐκρεστεῖται νὰ ἐλύσῃ τὴν προσοχὴν μου εἰς λάθη τινὰ εἰς ἃ λέγει ὅτι ὑπέπεσα ἐν τῇ συντάξει τοῦ ἀρχαιολογικοῦ Λεξικοῦ. Ἐπειδὴ πάντοτε ὑπόπτειον ὅτι ταῦτα εἰσὶν οὐχὶ τὰ μόνα, προτιθέμενα, ἂν μέχρι τέλους εὕρισκον αὐτὰ πολυάριθμα καὶ σπουδαῖα, νὰ προσθέσω εἰς συμπλήρωμα τοῦ ἔργου φύλλον παροραμάτων, δι' ὃ καὶ χαίρω ὅταν ταῦτα μοι ὑποδεικνύονται. Τὰ καθέκαστα δὲ τῆς τοπογραφίας τῶν Ἀθηνῶν, τὰ ἐν ἐπιτόμοις, καὶ ἐνίοτε ἐκ ζήνων συγγραμμάτων ἠρυσμένα ἐν τῷ λεξικῷ ἐκτίθενται ἀκριβέστερον εἰς τὰ κατ' εἰδικωτέρων μελέτην συντεθέντα καὶ ἐν ἔτει 1889 ἐκδοθέντα

ἐμὰ τοπογραφικὰ Ἀθηνῶν (Ἀπαντα. Τομ. ΙΗ'), εἰς ἃ δικαιότερον παρὰ εἰς τὰ τοῦ Λεξικοῦ νὰ στηρίξῃ τὴν ἐτυμολογίαν αὐτοῦ ὁ κριτής.

ΜΙΑ ΛΕΞΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΥ ΧΡΟΝΙΚΟΥ

ΤΟΥ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΑΝΤΑΖΙΔΟΥ

Ἐν πρώτοις ὁμολογοῦμεν χάριτας τῷ κ. Ι. Πανταζίδῃ φιλοφρόνως ἀποστείλαντι καὶ ἡμῖν τὸ ὑπ' αὐτοῦ συγγεγραμμένον *Χρονικὸν τῆς πρώτης πεντηκονταετηρίδος τοῦ ἑλληνικοῦ πανεπιστημίου*. Τοιαῦτα χρονικὰ οὐ μόνον τοῦ ἀνωτάτου παιδευτηρίου, ἀλλὰ καὶ τῶν πρώτων ἐν τῇ ἐλευθέρῃ Ἑλλάδι συσταθέντων γυμνασίων, καὶ τῶν πρότερον αὐτῶν κατὰ τὴν δούλην Ἑλλάδα ἀκμασασῶν ἑλληνικῶν σχολῶν, οἵαι ἢ ἐν Σμύρῃ, ἐν Κυθωνίαις, ἐν Πάτρῳ, ἐν Χίῳ καὶ ἄλλαχού, ὅπου ἐδίδασαν οἱ ἐν τοῖς γράμμασι διακλάμπαντες ἄνδρες Δανιὴλ ὁ Λέσβιος, ὁ Μέγας Οἰκονόμος, ὁ Νεόφυτος Βάμβας καὶ ἄλλοι τοῦ γένους διδασκαλοὶ, τοιαῦτα χρονικὰ, λέγομεν, καιρὸς ἐπέστη νὰ συντάσσονται καὶ παρ' ἡμῖν ὅπως σὺν τῷ προῖοντι χρόνῳ συναποτελεσθῇ πλήρης ἱστορία τῆς ἑλληνικῆς ἐκπαιδεύσεως. Χάρις ὄντως ὀφείλεται τοῖς ὑποδυομένοις τὸν μόχθον τῆς συγγραφῆς τοιούτων χρονικῶν, *πολλὰ γὰρ λέγουσι τὰ ἱρήσιμα*. Μὴ προτιθέμενοι δὲ τὸ γε νῦν νὰ βιβλιογραφησώμεν τὸ ὅλον φιλοπόνημα τοῦ κ. Πανταζίδου συνωδᾶ τῇ ἐν τῷ προλόγῳ δηλώσει αὐτοῦ σελ. ε' «θέλωμεν δεχθῆ εὐγνωμόνας πᾶσαν σημειώσιν συμπληρωτικὴν τῆς ἱστορίας τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν πανεπιστημίου» ὁμολογοῦμεν ὅτι οὐδαμοῦ τοῦ βιβλίου αὐτοῦ ἀνέγνωμεν εἰδήσιν τινα περὶ τοῦ τίς πρῶτος τῶν καθηγητῶν ἐνήρξατο τῶν πανεπιστημιακῶν παραδόσεων, ὅπερ δὴ ὁ ἀρχικὸς καὶ τελικὸς σκοπὸς τῆς ἰδρύσεως τοῦ ἀνωτάτου αὐτοῦ διδαστηρίου. Παραχρῆμα λοιπὸν μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς βασιλείας τοῦ ἀειμνήστου Ὁθωνος τοῦ Α' καὶ ἅμα τῇ πολιτικῇ συντάξει τῆς Νέας Ἑλλάδος κατέστη ἔγκυρος καὶ ἡ εὐχὴ ὅπως ἀποτελεσθῇ *ἐν κέντρῳ τῆς διαπονητικῆς δράσεως* καὶ κατ' ἀκολουθίαν μηνὶ Μαΐῳ ἀρχομένου τοῦ ἔτους 1837 ἰδρῦθῃ τὸ ἐν Ἀθῆναις φερώνυμον τοῦ γενναϊοφρονος ἐκείνου μοναρχοῦ Πανεπιστημίου. Καὶ τῆς μὲν πρώτης ἐν αὐτῷ παραδόσεως ἔταρξεν ἐποιοῦσα τῇ 22^α τοῦ εἰρημένου μηνὸς ὁ εὐδόκιμος καθηγητὴς Λουδοβίκος Ρώσσιος ἀπὸ εἰσαγωγῆς εἰς τοὺς Ἀχαρῆς τοῦ Ἀριστοφάνους. Τὰς δὲ προπαρασκευὰς ἐπὶ τῇ ἰδρύσει τοῦ ἑλληνικοῦ πανεπιστημίου καὶ τὰς ἐπὶ τοῖς ἐγκαινίοις τελετὰς ἐξέθηκεν ὁ Ρώσσιος μετ' ἰδιαζόντος ἐνθουσιασμοῦ ἐν τῷ γερμανικῷ Μουσείῳ τοῦ Προύτζ κατὰ τὸ ἔτος 1853 καὶ ὁ ἐπ' ἴσης ἐπὶ ζήτημα τῆς ἀρχαιολογίας ἐνωρὶς ἀποιοχόμενος Ὁθων Γιάν συμ-

περιέλαβε τὴν ἐξιστόρησιν αὐτὴν ἐν τῷ ἰδίῳ φιλοπονήματι, οὗ ἡ ἐπιγραφὴ ἐστὶν ἤδη «*Erinnerungen an Griechenland Berlin 1863*». Καὶ διοργανώθη μὲν τὸ ἀρτισύστατον αὐτὸ καθίδρυμα ἐπὶ τῇ βάσει προτύπου πανεπιστημίου τῆς βορείου Γερμανίας, ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦτου καταδείκνυται ὅσοον δυσχερὲς καθίσταται τὸ ἀσυνδυάστως μεταγίγειν θέσμια ξένης χώρας, ἐρριζωμένα ἐκ μακραινῶν παραδόσεως. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον πρόσκομμα περὶ τοῦ τίς ἐμελλε νὰ διδάσκῃ ἦρθη ὡς ἐκ τῆς εὐρέσεως καταλλήλων ἀνδρῶν, ἐν οἷς διέπρεπον ὁ προμνημονευθεὶς Λ. Ρώσσιος καὶ Ἐρρίκος Οὐλερίχος. Ἐπι δυσχερέστερον ὁμοῦ ἀπέβη τὸ δεύτερον ζήτημα *εἰ ἄρα τὸ διδασκῆναι*. Ἀμφοτέρωι οἱ φιλέλληνας οὗτοι ὤρμωσαν ἀπὸ τῆς ἀφετηρίας περὶ ἀποσπασμοῦ τῶν ἑλλήνων ἐκ τῆς μονώσεως, ἂν πράγματι ἐπόθουν ὅπως καταστῶσι κοινωνικὸν μέλος τοῦ σώματος τῶν κατὰ τὴν ἑσπερίαν ἔθνων. Καὶ ἐπειδὴ ὁ ἀνά τὴν ἑσπερίαν πολιτισμὸς ἀνέβλασεν ἐπὶ ρωμαϊκοῦ ἐδάφους, οἱ Ἕλληνας ὤφειλον νὰ ἐκιδωθῶσιν εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς λατινικῆς, διότι ἀνευ αὐτῆς ἡ ἀληθινὴ μελέτη τῆς ἀρχαιότητος καὶ τοῦ μεσαιῶνος καθίσταται ἀδύνατος. Ὅθεν ἡ εἰσαγωγὴ τῆς λατινικῆς κατέστη ἀπαραίτητος καὶ ἐν τῷ προγράμματι τοῦ ἀρτισυτάτου πανεπιστημίου καὶ τῶν πρώτων ἰδρυτέων γυμνασίων. Κατ' ἐξοχὴν δὲ τῷ Οὐλερίχῳ ἀπέβη εὐθετον διὰ τὴν διπλὴν αὐτοῦ λειτουργίαν, ὅπως ὡς πανεπιστημιακὸς καὶ γυμνασιακὸς διδάσκαλος ἐπιδράσῃ εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τῆς λατινικῆς. Ὁ Πασσάβιος ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐκπονηθέντι βιογραφίματι τοῦ Οὐλερίχου² λέγει ταδε ἐν σελ. X. «μηνὶ Σεπτεμβρίῳ τῷ 1833 ὁ Οὐλερίχος ἐκλήθη διδάσκαλος ἐν τῷ ἀρτισυστάτῳ γυμνασίῳ Αἰγίνης: καὶ παρὰ πάντα τὰ παρορατούμενα κωλύματα εὐστόχως πληρώσας τὴν ἐντολὴν αὐτοῦ κατέστη ὁμολογουμένως εἰσηγητὴς τῆς λατινικῆς φωνῆς εἰς Ἑλλάδα». Μετατεθέντος δ' ἐν ἔτει 1835 τοῦ γυμνασίου εἰς Αἰγίνης ἐν Ἀθῆναις ὁ Οὐλερίχος ἐξέδωκε γραμματικὴν τῆς λατινικῆς γλώσσης, καὶ ἐν τῷ ἐπιόντι ἔτει ἅπαντα τὰ στοιχειώδη μαθήματα τῆς αὐτῆς γλώσσης, ἅτινα ἀμφοτέρω εἰσηγήθησαν εἰς πάντα τὰ τότε ὑπάρχοντα ἑλληνικὰ στοιχεῖα. Ἐν δὲ τῷ φθινόπωρῳ τοῦ 1843 προήχθη εἰς φῶς τὸ ὑπὸ αὐτοῦ συγγραφένον λατινοελληνικὸν Λεξικόν. Πλὴν ἀλλ' ὁμοῦ καὶ ὁ Ρώσσιος καὶ ὁ Οὐλερίχος ἀπεδρέψαντο ἀγνωμοσύνην! Πάνυ χαριέντως ὁ δεύτερος τοῦτων ἀφηγείται ἐν τῷ προεξημένῳ συγγράμματι («*Αναμνήσεις τῆς Ἑλλάδος*») ἐν σελ. 99 «ὅτι τὸ ἑλληνικὸν ὑπουργεῖον ἐν ἔτει 1836 ἐξέφρασε πρὸς αὐτὸν μομφήν, διότι ἑλληνικὰς ἐπιγραφὰς διεφώτισε διὰ λατινικοῦ, οὐχὶ δὲ δι' ἑλληνικοῦ ὑπομνήματος³». Ἀμφοτέρωι

1) Ρώσσιος ἀναμνήσεις τῆς Ἑλλάδος ἐν Βερολίῳ 1863.

2) Ulrich's Reisen und Forschungen II Theil. Herausg. von Passow Berlin, Weidmann 1863 (τοῦ Οὐλερίχου περιηγήσεις καὶ ἔρευναι κατὰ τὴν Ἑλλάδα Κεφ. Β', ἐκδοθέν ἐπὶ Πασσάβιου ἐν Βερολίῳ παρὰ Βαϊδμάνου).

3) Τότε ὄντως περὶ πλείονος ἐποιεῖτο μόνον τὴν ἑλληνικὴν γλῶσ-

δ' οἱ καθηγηταὶ οὗτοι ἀπόλεσαν τὴν καθηγεσίαν ἐν τῇ ἐπαναστάσει τοῦ Σεπτεμβρίου 1843, τῇ ἐκποδῶν ποιησαμένης πάντας τοὺς ἄλλοδαποὺς ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς ὑπηρεσίας. Ὡς τῆς ἀφρσύνης τῶν ἀπελασάντων τοιούτους ἀνδράς! ὦν ὁ ἕτερος, ὁ Ρώσσιος ἐν Ἀλλῇ τῇ σαζονικῇ ἐνδοκρῆς ἐπίδεικνύων ἡμῖν τὸν κατάλογον τῶν εἰς τὰς παραδόσεις αὐτοῦ ἡμιλητῶν ἐμνημόνευεν αὐτῶν, καθάπερ φιλητικὸς πατὴρ τῶν ἰδίων τέκνων. Περαινόντες τὴν παρούσαν ἐκθεσιν γνωρίζομεν τῷ κ. Πανταζίδῃ ὅτι ἐν ἀντίτυπον ὀδηγιῶν τῶν Σχολῶν πρὸς τοὺς φοιτητὰς (περὶ ὧν ἀναγράφει ἐν τῇ βίβλῳ σελ. 44 ὅτι οὐδὲν εὖρεν, εὐρίσκεται ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ἡμῶν εἰς διαθέσιν αὐτοῦ. β') ὅτι ὁ ἐπὶ τοῖς ἐγκαινίοις τοῦ πανεπιστημίου λόγος τοῦ δεινοῦ ἑλληνιστοῦ Λευκίου ὑπάρχει ἐν τοῖς βιβλίοις τοῦ μακαρίτου Ρώσσιου, ὅστις μοι ἀπεμνημόνευσε περικοπᾶς, ἐν αἷς καὶ τὴν ἐξῆς ἐφείλομεν, κύριον συναδέλφου, νὰ κάμωμεν *συνασπισμὸν* πρὸς διάσωσιν τοῦ Παλλαδίου τῶν ἐπιστημῶν ὅτε προσεμειδίασαν καὶ ὁ παρῶν ἐν τῇ τελετῇ βασιλεὺς Ὁθων καὶ οἱ καθηγηταὶ ἐνατενίζοντες εἰς τὸν γηραιὸν Λευκίον ὅστις ὡς παλαιὸς Σπαρτιάτης συσφιγγὼν τὴν ἀσπίδα ἐν τῇ παλάμῃ συνελάμβανεν ἐν τῇ διανοίᾳ τὴν διὰ τῆς θάλασσης ἐπίσ τῆς ἀνωτέρας ἐκμόρφωσιν τοῦ λογικοῦ καὶ τῆς καρδίας τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας γ') ὅτι πῶς ἦτο δυνατόν νὰ μὴ συγκινήθῃ καὶ θαυμάσῃ ὁ βασιλεὺς Ὁθων ἄκουσας τοῦ γεραροῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀττικῆς ψάλλοντος τὸ «*Εὐλογητὸς εἰ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ πανσόφος τοὺς ἀλείεις ἀναδείξας*» (ἰδ. σελ. Χρον. 9); Πῶς ἦτο δυνατόν νὰ μὴ διασαλευθῇ ὑπὸ χαρμονῆς ἡ καρδία ἡγεμόνος ἐπὶ τῷ πανελληνίῳ καθιδρύματι, ὅστις μικρὸν πρὸ τῆς ἐκπονοῆς ἐπέσκηψεν *ἐνα κατὰ τὴν κηδείαν αὐτοῦ ἀνάψαι μόνον τὰς δύο ἑλληνικὰς λαμπάδας*, ἃς ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν εὐλογήσας ἐνεχείρησεν αὐτῷ κατὰ τὴν ὑστάτην πρὸ τοῦ ἐκθρονισμοῦ ἀναστάσιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ἦν συνεώρτασεν ἐν τῇ πρωτετούσῃ τοῦ βασιλείου;

Ἐν Ἀθῆναις κατὰ Ἰούνιον 1889.

N. ΠΕΤΡΗΣ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

ΤΗΣ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Ἡ ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἰδρυθεὶς Μουσεῖον τῆς Χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας καὶ τέχνης, δύναται παρ' ἡμῖν νὰ θεωρηθῇ μεταξὺ τῶν σπουδαιωτέρων γεγονότων.

σαν καὶ φιλολογίαν καὶ εἰς αὐτὴν ἀποκλειστικῶς διέτριβον, ὥστε οὐ πολὺ ὕστερον ὁ γυμνασιάρχης Σύρου Γεώργιος Σερούτος διενεόετο νὰ συστήσῃ τῇ γραμματεῖα τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως τὴν παντελῆ ἐξάλειψιν τῆς λατινικῆς ἐκ τοῦ τότε προγράμματος τῶν γυμνασίων. Τοῦτο καλῶς γινώσκοντες ἐκ τῆς ἐν τῷ γυμνασίῳ Σύρου δεκαετοῦς καθηγεσίας ἡμῶν.

Κατὰ Μάρτιον 1890 ἐγένοντο ἐπίσημως τὰ ἐγκαίνια αὐτοῦ ἐπὶ παρουσίᾳ ἀπάσης τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τοῦ Δημάρχου Ἀθηναίων καὶ τοῦ Συμβουλίου τῆς «Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας.»

Ὡς εἶνε γνωστόν, ἡ Α. Μεγαλειότης ἡ Βασίλισσα ἠύδοξε νὰ λάβῃ ὑπὸ τὴν Ὑψηλὴν αὐτῆς προστασίαν τὴν «Χριστιανικὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐταιρείαν»

×

Ἐν μικρᾷ ἀπερίττῳ οἰκίᾳ, ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας «Ἁγίου Γεωργίου» ὅπου σήμερον ὑπάρχουσι τὰ γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, εὗρον ἄστυον τὰ τιμαλφῆ κειμήλια τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἃ ἠπέλει νὰ καταστρέψῃ ὁ χρόνος καὶ ἡ ἀκατανόητος περιφρόνησις καὶ ἀδιαφορία τῶν συγχρόνων Ἑλλήνων δυσμενῶς διακειμένων πρὸς πᾶν ὃ, τι ἔχει σχέσιν μετὰ τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἐπιπολαίως σκεπτόμενοι διαίρουσι τὴν ἐνιαίαν ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, μὴ εἰδότες, ὅτι διὰ τοῦ τρόπου τούτου ὑποβιβάζουσι τὴν μεγάλην σημασίαν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μοναρχίας, εἰς ἣν ἡ Ἑλλάς τῆς σήμερον κατὰ μέγα μέρος ὀφείλει τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ ἐποχὴ τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατορῶν δὲν δύναται νὰ συγκριθῇ πρὸς τὸ Μεγαλεῖον τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ὁμολογοῦμεν τὴν ὑπεροχὴν ταύτης, ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν πρέπει ν' ἀπαρνηθῶμεν ἐκείνην μεθ' ἧς στενότερον συνδεόμεθα διὰ τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ ἧτις μέγαν ἥρατο θρίαμβον κατὰ τὸν ἀπεγνωσμένον ἀγῶνα τῆς Ἀνεξαρτησίας ἡμῶν. Ἄλλως τε ἐν τῇ Βυζαντινῇ ἐποχῇ βλέπομεν περιφανεῖς ἄνδρας οὐχ ἥττον κλεισάντας τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα ὡς π. χ. τὸν Ἡράκλειον, Νικηφόρον Φωκᾶν, Ἰωάννην Τσιμισκὴν, Βασίλειον Β' καὶ Ἀλέξιον Κομνηνόν.

Ἡμεῖς οἱ νεώτεροι Ἑλλήνες ἄς κλίνωμεν γόνυ πρὸ τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος τῆς κληροδοτησάσης ἡμῖν ἐνδοξόν ὄνομα, καὶ ἄς ἀποκαλυπτώμεθα πρὸ τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ τοῦ διαφυλάξαντος τὴν ἐθνικότητα ἡμῶν, τὴν γλώσσαν, τὴν θρησκείαν!

×

Διὰ στενῆς κλίμακος ἀνέρχεται τις εἰς τὸ δεῦτερον πᾶτωμα, ὅπου ἐν τρισὶ δωματίοις εἰσὶ τοποθετημένα τὰ ἱερὰ ἀντικείμενα πρὸς θέαν παντὸς ζηλωτοῦ τῶν Χριστιανικῶν χρόνων. Ἡ θέα τῶν Ἐκκλησιαστικῶν λειψάνων εἶνε ἐπιβλητικωτάτη! Μετὰ κατανύξεως εἶδον πολλοὺς ἱσταμένους πρὸ τῆς θύρας, μὴ ἀποτολμῶντας νὰ διέλθωσι τὸν οὐδὲν αὐτῆς, ἐκ φόβου μήπω; βεβηλώσωσι τὸν ἱερὸν χώρον.

Ἐνταῦθα θέλομεν περιγράψαι τὰ ἀξιολογώτερα, προτιθέμενοι διὰ τῆς περιληπτικῆς ταύτης ἐκθέσεως νὰ διεγείρωμεν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Ἑλληνικοῦ Κοινοῦ ὑπὲρ ἔργου μεγίστης Ἑθνικῆς σπουδαιότητος, ὃ θαρραλέως ἀνέλαθεν ἡ «Χριστιανικὴ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία» καὶ τὸ ὅσον ἐλπίζομεν αἰσίως νὰ φέρῃ εἰς πέρας, ἂν καὶ μυριάς ἐξῆ ἀντιδράσεις ἐκ μέρους πολλῶν ἐνθουσιαζομένων, ὡς εἶπο-

μεν, διὰ μίαν μόνον ἐποχὴν τὴν τοῦ Περικλέους ἢ τὴν τῆς Σπάρτης καὶ τιθεμένων ἐν ὑποδεστέρα μοίρᾳ τὴν Μέσην καὶ Νέαν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος!

Δεξιὰ τῷ εἰσερχομένῳ ὑπάρχει περίφημος εἰκὼν, ἴσως στρατιωτικοῦ ἁγίου (ἄγνωστον τοῦτο) ἐφ' ὄγραϊς (fresco) εὐρεθεῖσα ἐν Μιστρά. Ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται πολὺ ἐφθαρμένη, σχεδὸν ἀποσυντεθειμένη ἀδύνατον νὰ ἴδῃ τις τὸν ἀπεικονιζόμενον Ἅγιον ἐπὶ τεμαχίου τοίχου πλήρους ρηγματίων, ρερυπωμένου ἐκ τῆς κόνεως καὶ τῆς ὑγρασίας. Ἀμα ὅμως διὰ τινος μικροῦ σπόγγου ὃς ἐμβάπτεται ἐντὸς ὕδατος, καθαρῶς καὶ πλυθὴ ἡ ἐπιφάνεια, εὐθὺς ἀναφαίνεται ἐν ὅλῃ τῇ τῆ μεγαλοπρεπεῖα κεφαλῇ Ἁγίου διατηρούσα ἔτι ζωηροτάτην τὴν ἔκφρασιν! Μετὰ παρέλευσιν 20' ἡ κεφαλὴ πάλιν ἐξαφανίζεται, ἐπανερχόμενη εἰς τὴν προτέραν αὐτῆς κατάστασιν, ὁμοιάζουσα τοίχῳ ἀμόρφῳ καὶ ὑπαρῶ ἀποσπασθέντι ἐκ τινος ἐτοιμορρόπου οἰκίας! Εἶνε τοῦ Ζ' ἢ Η' αἰῶνος, ἔργον μεγάλης ἀρχαιολογικῆς ἀξίας, ἴσως τὸ πολυτιμώτερον κειμήλιον τοῦ ἀρτισυστάτου Μουσείου.

Κατέναντι ἡμῶν ὑπάρχει θήκη με ὑαλοπίνακας ἀρκετὰ εὐρύχωρος πλήρης Ἀντιμνησίων, ὧν ἐν Βαρθολομαίου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν, ἕτερον δὲ Ἱεροθέου Μητροπολίτου Πάφου καὶ Νάξου εἶτα Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας. Χρυσοκέντητοι Ἐπιτάφιοι, στολιζοῦσι τὸ ἐσωτερικὸν καὶ πληθὺς χειρογράφων Ἐὐαγγελίων μεγίστης ἀξίας εἰσὶ ἀνεφθίμενα πρὸς θέαν τοῦ ἐπισκόπου. Ἐκτὸς τούτων μετὰ φιλοκαλίας εἰσὶ διηθητημένα διάφορα μικρὰ ἀντικείμενα, ἐν οἷς διακρίνονται σταυροὶ ποικίλοι τὸ τε μέγεθος καὶ τὴν ἐπεξεργασίαν, Ἱερὰ Λαβίδες, Ἱερὰ Μούσαι, Ἁγία Ποτήρια καὶ ἐν εἰλιτάριον μεγάλης ἀξίας. Τὴν ἰδιαιτέραν ἡμῶν προσοχὴν προκαλεῖ τὸ ἐγκόλιον τοῦ ζειμνήστου Πατριάρχου Γρηγορίου Ε' ἐντὸς κυτίου λευκοῦ πεφυλαγμένου. Εἰς ἄκρον συγκεκμημένοι ἐθεωροῦμεν τὸ πολύτιμον ἐκεῖνο λειψάνον, τὸ κοσμήσαν τὰ στήθη τοῦ ἐπὶ τῆς ἀγχόνης καταλύσαντος τὸν βίον σεπτοῦ ἱεράρχου ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος! Ἡ θέα τοῦ ἱεροῦ τούτου ἐγκολίου προξενήσῃ ἄρρητον συγκίνησιν εἰς τὴν Ἑλληνίδα νεότητα, ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς ὁποίας καθεῖδουσι τὰ εὐγενέστερα αἰσθήματα, ἃ δὲν κατίσχυσαν εὐτυχῶς νὰ ἐκρίζωσωσιν, οὔτε οἱ κατὰ καιροὺς κατασχόντες τὴν Ἑλλάδα βάρβαροι ἐπίδρομοι. οὔτε αἱ στρεβλαὶ διδασκαλαὶ τῶν αὐτοκαλουμένων σοφῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος!

Κάτωθεν τοῦ ἐγκολίου τούτου, ὀλίγον δεξιὰ, δύο αἰχμαὶ ἰώδεις εὐρίσκονται πλησίον εἰκόνας τοῦ Παντοκράτορος ἐκ τῆς Μονῆς Δαφνίου:

Ἡ εἰκὼν τοῦ Παντοκράτορος ἐστὶ πολέμιον ἀπότυπον τοῦ πρωτοτύπου, καθόσον παρίστησι τὸν Παντοκράτορα πρὸ τῆς καταστροφῆς αὐτοῦ, ἦτοι ὡς οὗτος ἐσώζετο μέχρι τῆς πρωίας τῆς 10 Ἰανουαρίου 1889, ὅτε τῇ 6 ἡμ. μ. σεισμὸς ἐπελθὼν ἐπέφερε τὰς ἐν τῇ Μονῇ καὶ ἐν αὐτῷ

φρικαλέας καταστροφάς. Αἱ ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ τοῦ λοιποῦ σώματος τῆς εἰκόνας τοῦ Παντοκράτορος βλάβαι προέρχονται ἐκ βαρβαρικῶν σφαιρῶν καὶ φραγκικῶν τοξευμάτων βελῶν! Τὰς ἐν τῷ Μουσείῳ σωζομένας αἰχμαὶς βελῶν προσέφερεν ὁ κ. Γ. Λαμπάκης, ὃς μετ' ἐπιμελείας ἐξήγαγε τὴν μὲν, ἐκ τῆς ἀριστερᾶς ὀφρῆς τοῦ Παντοκράτορος, τὴν δὲ ἐκ τοῦ πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ Ἰησοῦ χρυσοῦ δαπέδου τοῦ θόλου.

Ἐν τῷ ἑτέρῳ διαμερίσματι ὑπάρχει ἀρχαιοτάτη καὶ σπανιωτάτη εἰκὼν τῆς Θεοτόκου, ἡ Ἡλιόκαλος ὀνομαζομένη. Ἐπίσης ἀρχαία σιδηρὰ λόγχη εὐρεθεῖσα ἐντὸς ἱερῶν τάφου. Ἐνταῦθα ὁ ἐπισκέπτης μετ' ἀλλοῦσαν καρδίαν ἀναγινώσκει ἐπὶ λευκοῦ δελτίου «Τὸ ἅγιον ποτήριον τοῦ στρατοπέδου Ἀθανασίου Διάκου». Ὁμολογοῦμεν εἰλικρινῶς, ὅτι δάκρυα ἀνέβλυσαν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν μας ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ σεπτοῦ κειμήλιου. Μετὰ σεβασμοῦ ἠσπάσθημεν αὐτὸ καὶ συγχρόνως ὁ νοῦς ἡμῶν μετεφέρθη εἰς τὴν ἐνδοξὸν ἐκείνην ἐποχὴν, ὅπότεν ὁ ἥρωας Διάκος πρὶν ἀποθάνῃ ὑπὲρ τῆς πατρίδος του, μετέλαβε τῶν Ἀρχόντων Μυστηρίων ἐκ τοῦ ἁγίου ποτηρίου ὃ σήμερον, ὡς ζῶσα εἰκὼν ἐκείνου, παρίσταται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας. Προσέλθετε ἀσκεπεῖς πρὸ τοῦ ἁγίου ποτηρίου, παρατηρήσατε αὐτὸ μετὰ προσοχῆς καὶ ἀναγνώσατε τὴν ἐγγύς αὐτοῦ βραχίον μὲν, ἀλλ' ἐκφραστικωτάτην σημείωσιν εὐθὺς θέλετε αἰσθανθῆν ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν ἄρρητον συγκίνησιν καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης θὰ ἀγαπήσητε πλείοτερον τὴν Θρησκείαν μας τὴν μορφώσαν τοιοῦτους κληρικούς, τὴν Πατρίδα μας τὴν ἀναδειξασαν τοιοῦτους ἥρωας!!!

Μετὰ ταῦτα μεταβάνομεν εἰς ἄλλην πολύτιμον συλλογὴν ἐν ἣ εὐρίσκονται ὁμοφῶρα, ἀμφια, ποιμαντορικὰ βιβλία, ὧν δύο αἱ μεζήκονες Ἀρχαιολογικῆς ἀξίας εἰσὶ τοῦ αἰδίου Μητροπολίτου Ἐφέσου Σαμουήλ. Ἐνταῦθα βλέπομεν σκληρὸν στρογγύλον χάλικα τοῦ Ἰορδάνου, ἐφ' οὗ λίαν ἐντέχνως εἶνε ἀναγεγλυμμένη ἡ εἰκὼν τῆς Βαπτίσεως τοῦ Κυρίου, δῶρον τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης. Ἐπίσης Ἐκκλησιαστικὸν τυλιγθῆρον ἀναμιμνήσκον τὰς ὀλονικίας τῶν μοναχῶν καὶ ἀπλοῦν Σταυρὸν ἐκ τῆς Ὀρκίας Πύλης τοῦ ἐν Ναυπλίῳ ναοῦ τοῦ ἁγίου Σπυριδωνος, ἐνθα κατὰ Κυριακὴν ἐκκλησιάζετο ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας.

Ἐντὸς ξυλίνης θήκης ὑπάρχει μεγάλη ἐπιτύμβιος πλάξ Κληματίου τοῦ Ἐπισκόπου τῶν πρώτων χριστιανικῶν χρόνων, ἀνευρεθεῖσα ἐν τῇ ὑπ' ἀριθμ. 22 οἰκίᾳ τῆς ὁδοῦ Τσακάλωφ.

Ἀριστερὰ τῷ εἰσερχομένῳ ἐν τῷ Μουσείῳ εὐρίσκεται τὸ ἀρχιτεκτονικὸν τμήμα περιλαμβάνον σειρὰν κεροπλαστικῶν κοσμημάτων διασωθέντων ἐκ διαφόρων Βυζαντινῶν ναῶν. Εἶτα ἔρχεται πλήρης συλλογὴ Μουσικῶν τοῦ Βυζαντίου, τῆς Χίου, Θεσσαλονίκης, Ἰταλίας, τοῦ Μόντ-ρεάλ, Κε-

1) «Χριστιανικὴ Ἀρχαιολογία τῆς Μονῆς Δαφνίου» ὑπὸ Γ. Λαμπάκη, 1889.

φαλοδίου (Σικελίας), τῆς Καπέλας-Παλατίνα, Μαρτοράνας κτλ. Κάτωθεν τῆς συλλογῆς ταύτης βλέπομεν ἐπιγραφὰς ἐπὶ μαρμάρου καὶ ἐν πῆλινον ἀγγεῖον, ὃ ἐνέθετον οἱ ἀρχαῖοι χριστιανοὶ ἐντὸς τῶν τοίχων τῶν Ἐκκλησιῶν χάριν τῆς εὐήχου ἀκουστικῆς, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς σημερινοὺς Ἑλληνας τοὺς μικρὸν φροντίζοντας περὶ τῆς αὐτῆς περιττῆς πολυτελείας (;). Ἐν ἄλλῳ διαμερίσματι ὀρώμεν ἀπλούστατον πολυέλαιον σιδηροῦν ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς καὶ πλήρη σχεδὸν συλλογὴν σημάτων ὧν ἐποίουν χρῆσιν ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις οἱ Χριστιανοὶ πρὶν ἐφευρεθῶσιν οἱ κώδωνες.

Ἐπὶ τῆς ἐντὸς τῆς αἰθούσης ὑπαρχούσης μεγάλης τραπέζης ἐστὶ πλοῦσις συλλογὴ Χριστιανικῶν νομισμάτων τῶν πλείστων προσεχθέντων ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα Σ. Ἐπισκόπου τῶν Δυτικῶν κ. Μαραγκοῦ.

Ἐν ἑτέρῳ μικρῷ δωματίῳ βλέπομεν ἐπὶ τῶν τοίχων ἐπιγραφὰς πανομοιότυπους (fac-simile), διάφορα χειρόγραφα Πατριαρχῶν καὶ Ἀρχιεπισκόπων ἐκτὸς τούτων καὶ προικοσύμφωνα Μεσαιωνικῆς ἐποχῆς. Δύο ξυλίνοι ράβδοι παραδόξως κατασκευῆς ἀνήκουσιν εἰς παλαιὸς χριστιανικὸς χρόνος χρησιμεύουσαι ἀντὶ στασιδίου τοῖς μοναχοῖς. Εἰς μίαν γωνίαν δὲ τοῦ δωματίου ὑπάρχει ἐφθαρμένη Ἑλληνικὴ σημαία τῆς ἐν Ναυπλίῳ Μητροπόλεως τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ὑψωθεῖσα ἐπὶ τοῦ κωδωνοστασίου τοῦ ναοῦ, ὅτε τὸ πρῶτον μετὰ τὴν κήρυξιν τῆς ἀνεξαρτησίας, τὸ Ναύπλιον ἐγένετο πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος.

Τέλος εἰσερχόμεθα ἐν τρίτῳ τετραγώνῳ δωματίῳ ἐν ᾧ ὑπάρχει ἡ πινακοθήκη τοῦ Μουσείου. Ἡ πληθὺς τῶν ἐπὶ τῶν τοίχων ἀνηρηθέντων Ἀγιογραφικῶν προσδίδει εἰς τὸν μικρὸν ἐκεῖνον χώρον ὄψιν παρεκκλησίου. Δύο μεγάλαι εἰκόνας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου φέρουσαι χρονολογίαν 1661 κατέχουσι τὸ κέντρον τῆς Πινακοθήκης. Ἀριστερὰ αὐτῶν φαίνεται πολύτιμος ἀρχαιοτάτη εἰκὼν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου μετὰ τέχνης ἐξεργασμένη, τοῦ ἀγιογράφου πιστῶς ἀκολουθήσαντος ἐν τῇ ἀπεικονίσει τὰ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ περὶ Ἰωάννου μνημονευόμενα, «ἦν δὲ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἀγρίων. Καὶ ἐκήρυττε, λέγων, Ἐρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς κύψας λύσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ». Ἰσως εἶνε ἡ μόνη εἰκὼν ἐνταῦθα ὑπὸ τεχνολογικὴν ἔσοψιν ἢ παρέχουσα ἀμυδρὰν ἰδέαν τῆς προῦδου τῆς Ἱερογραφίας ἀπὸ τῆς Π' μέχρι τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος. Ὀλίγον περαιτέρω εὐρίσκεται ἐπὶ ἰδίᾳ στηριζομένη βάσεως, εἰκὼν τῆς Θεοτόκου ἐφ' ὄγραϊς ἡμικυκλικῶν σχήματος ἐντὸς ξυλίνου πλαισίου, ἀποσπασθεῖσα ἐκ τῆς κατὰ τὸ 1849 κατεδαφισθείσης Ἐκκλησίας τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ κειμένης παρὰ τῇ Πύλῃ τῆς ἁγίας. Ἡ εἰκὼν εἶνε τοῦ Π' ἢ ΙΑ' αἰῶνος. Ὑπ' αὐτὴν εἶνε κεραραγμένον τὸ ἔτος 1630 (grafito) ἐκατέρωσε δὲ τῆς Θεοτόκου

2) Μάρκ Α' 6, 7.

κρέμονται επί δένδρων οικόσημα τῶν Φράγκων *Ατζαγούλη*. Ἡ ἀπεικόνισις τῆς Θεοτόκου κρατούσης ἐν τῇ ἀριστερῇ χειρὶ τὸν Ἰησοῦν εἶναι ἄνευ ἐμπνεύσεως, πενιχρὰ καὶ ὁ ἐν γένει χρωματισμὸς ἀνάμοστος. Πολλοὺ λόγου ἄξιας εὐρίσκωμεν τρεῖς Ἱερογραφίας εἰργασμένας διὰ μουσειακῶν ξυλογλυπτικῆς τέχνης παριστανούσας τὴν «εἰς Αἴγυπτον φυγὴν τοῦ Ἰησοῦ», τὴν «Σταύρωσιν» καὶ τὴν «ἐν τῷ κήφῳ προσευχὴν τοῦ Ἰησοῦ» ἔργα Δυτικῆς τέχνης. Πολὺ ἤρσεν ἡμῖν ἀρχαιοτάτη εἰκὼν τῆς Θεοτόκου εὐρεθεῖσα ἐν Πάτραις ὡς καὶ ἐτέρᾳ τοῦ Ἀγίου Νικολάου ἐκ τῆς μονῆς Φανερωμένης (Σαλαμίνος). Μικρὰ εἰκὼν τοῦ ἀρχόντος Μιχαὴλ δῶρον τῆς Α. Μ. τῆς βασιλείσεως εἶναι περίφημος διὰ τὴν ὠραίαν πτυχολογίαν τοῦ ἐπενδύτου. Ἐπίσης τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐλκυσεν Ἀντιμνησίον ἐντὸς πλαισίου τεθειμένον ἐκ τῆς μονῆς Βατοπεδίου τοῦ 1765 ἐφ' οὗ εἰκονίζεται ἡ ἐν τῷ τάφῳ κατάθεσις τοῦ σώματος τοῦ Ἰησοῦ.

Τὴν σύντομον ταύτην ἐπισκόπησιν τῶν σεπτῶν κειμηλίων θέλωμεν περαιώσει, ἀφοῦ προηγουμένως ἀσπασθῶμεν μετὰ κατανύξεως τρίπτυχον εἰκόνα τῆς Θεοτόκου τῆς θαυματουργοῦ, ἱστορικῆς ἐποχῆς, ἀναμνησκούσης ἡμῖν τοὺς ἥρωας τοῦ Σουλίου καὶ τὰς λεοντοθύμους αὐτοῦ γυναικας. Πρὸ τῆς ἱερᾶς ταύτης εἰκόνης προσήζαντο πολλαὶ οἱ πρόμαχοι τῆς Ἡπείρου, οὓς μάτην ἠγωνίζετο νὰ ὑποτάξῃ ὁ Ἀλῆ-πασζ ἀπὸ τοῦ 1788—1803. Ἡ εἰς τὸ Ζάλογγον ἡρωϊκὴ αὐτοθυσίᾳ τῶν ἀνδρείων γυναικῶν τοῦ Σουλίου εἶνε μία τῶν δραματικωτέρων σελίδων τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἣν μετὰ παλαιῶν καρδίας ἀναγινώσκει πᾶς Ἕλληνα. Διὰ τοῦτο ἡ ἀνωτέρω σωζομένη εἰκὼν εἶνε πολυτιμώτατον λείψανον πανενδόξου ἐποχῆς!

Τοιοῦτον ἐν ὀλίγοις τὸ χριστιανικὸν Μουσεῖον καταρτισθέν, ἐν διαστήματι ὀλίγων μηνῶν, τῇ ἀκαταπόνητῃ ἐργασίᾳ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς «Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας» καὶ τῇ πολυτίμῳ συμπραξίᾳ τῶν κερ' ἡμῖν ζηλωτῶν τῆς Χριστιανικῆς τέχνης.

Κ. Δ. ΚΑΠΡΑΛΟΣ

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

Μιλτιάδης Βενιζέλος. Διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Μιλτιάδου Βενιζέλου ἀναμφιλέκτως καιρίως ἐπλήγη ἡ ἐπιστήμη, ἡ κοινωνία καὶ ἡ πολιτεία τῆς ἡμετέρας Πατρίδος. Ἀνήκων εἰς μίαν τῶν ἐπισημοτάτων καὶ ἀρχαιοτάτων οικογενειῶν τῶν Ἀθηνῶν τῶν μεγάλων τιμωμένων ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1822, τὸ δεύτερον ἀκριβῶς ἔτος τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Παλαιολόγος Βενιζέλος ἦτο δημογέρον τῆς πόλεως, κατὰ τὴν ἐπανάστασιν φυλακισθεὶς μετὰ τῶν ἄλλων συναδέλφων αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀκροπόλει καὶ ἀποδράς διὰ σχοινίου ἐκ τῶν τειχῶν. Τὴν ἡμέραν ἀκρι-

βῶς τῆς ἀποδράσεως ἐγεννήθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μιλτιάδης ἐν Αἰγίνῃ, ἔνθα ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ ἐζήτησεν ἀσυλον, φεύγουσα τὴν μαινομένην τότε τουρκικὴν θηριωδίαν. Ἐν τῷ ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ περατώσας τὰς ἱατρικὰς αὐτοῦ σπουδὰς, συνεπλήρωσεν εἰτα ταύτας εἰς τὰ ἐξοχώτερα Πανεπιστήμια τῆς Γερμανίας, ἀσχοληθεὶς εἰδικῶς ἐπὶ ὀκταετίαν ἐν Βερολίνῳ, περὶ τὸν κλάδον τῆς Μαιευτικῆς. Ἐπιστρέψας εἰς τὴν Ἑλλάδα τῷ 1850, διορίσθη τὸ πρῶτον δημοτικὸς ἱατρός τῆς πρωτεύουσας, ἐγένετο ὄρηγητὴς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ μετὰ διετίαν δὲ τακτικὸς καθηγητῆς. Ἐν τῷ ἀκαδημαϊκῷ αὐτοῦ σταδίῳ διέπρεψεν ὅσον ὀλίγοις τῶν συναδέλφων του ὁ Μ. Βενιζέλος, εἰς τοῦτο δ' ὀφείλεται ἡ ἐπανειλημμένη αὐτοῦ ἐκλογή ὡς πρυτάνεως, πρῶτον σπάνιον ἐν τοῖς χρονικοῖς τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ ἡ κατὰ πᾶν σχεδὸν ἔτος προτίμησις αὐτοῦ, ὅτε μὲν ὡς κοσμητορὸς, ὅτε δὲ ὡς συγκλητικὸς. Πρῶταν εἰξελέγη δις τῷ 1865 καὶ 1883, ἐπρυτάνευσεν δὲ τῷ 1866, ὅτε ἀπελθόντος τοῦ πρυτάνεως κ. Ἀ. Ραγκαβῆ ἐξ Ἀθηνῶν, ὡς διορισθέντος Πρεσβευτοῦ, ἐκλήθη εἰς τὴν ἀνωτάτην πανεπιστημιακὴν ἀρχὴν αὐτὸς ὡς ἀντιπρυτάνης. Διδαξάς ἐπὶ τριάκοντα τέσσαρα ἔτη ἀπὸ τῆς πανεπιστημιακῆς ἑδρας, παρέσχεν ἐξόχους ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἱατρικὴν ἐπιστήμην, γενεαὶ δὲ ὅλοι ἱατρῶν ὀφείλουσιν αὐτῷ τὸ πρῶτον ἐν τῇ ἐπιστήμῃ φῶς. Ἡ τελευταία πρυτανεία τοῦ Μ. Βενιζέλου διεκρίθη μεγάλως δι' ὅσα περὶ τῶν ἰδιαιτέρων τοῦ Πανεπιστημίου ἐπιστημονικῶν παρατηρημάτων ἐπιμελῶς ἐμελετήθησαν ἢ ἐξετελέσθησαν. Καὶ ἄλλως ἐπέδρασαν ἐπὶ τὰ τῆς διοικήσεως τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, καθότι ὑπῆρξεν ὁ μόνος καθηγητῆς, ὅστις ἐπὶ εἰκοσιπενταετίαν ὅλην ἀνευδενὸς διαλείμματος ἐξελέγετο καὶ διετέλεσε διαρκῶς συγκλητικὸς. Ἡ μοναδικὴ αὕτη τιμὴ παρέχει εὐγλωττα τεκμήρια, ἀσφαλῆ ἰδέαν περὶ τῆς ἀξίας καὶ τῆς ἐκτιμήσεως, ἧς κατὰ τοὺς συναδέλφους αὐτοῦ ἀπῆλαυεν. Ὁ Μ. Βενιζέλος δὲν διεκρίθη μόνον ὡς διδάσκαλος τῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ ὡς κεκτημένος ἰσχυρὰν βαθύτητα νοός, δύναμιν χαρακτήρος, διοικητικὸν πνεῦμα, προσόντα, τὰ ὅποια αἰετοῦ ἀπέδειξεν, εἴτε ὡς διοικητῆς, εἴτε ὡς σύμβουλος τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Φύσει μάλιστα χαρακτηριστὸς σοβαρὸς, ἐπίμονος, ἀκούρατος καὶ μεθ' ὕψους ἐπιβλητικῶς, ἐγένετο ἐπὶ μακρὰ ἔτη μία παροικιῶδης ἱατρικῆς δύναμις. θὰ ἠδύνατο δὲ νὰ εἴπῃ τις, ὅτι εἰς χεῖρας αὐτοῦ ἐκράτησε καὶ παρέδωκεν αὐτὸς ὁ διαπρηπὴς ἐπιστήμων εἰς τὴν ζωὴν, ἐκ τῶν μητρικῶν σπλάγγων λαβὼν δύο γενεάς, ἐν αἷς πάντα τὰ μάλλον δρῶντα ἐκ τῶν συγγρόνων προσώπων. Εἰς τὴν πρωτεβουλίαν αὐτοῦ ὀφείλεται ἡ σύστασις τοῦ νοσοκομείου τῶν μεταδοτικῶν νοσημάτων καὶ τοῦ Μαιευτηρίου, οὗ ὑπῆρξε διευθυντῆς μέχρι τῶν τελευταίων σχεδὸν ἐτῶν τῆς ζωῆς του.

Τοιαύτας ἀρετὰς κεκτημένος ὁ Μ. Βενιζέλος οὐ μόνον ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ὡς πρῶταν καὶ ὡς συγκλητικὸς, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὡς ἀπεσταλμένος, τοῦ Πανεπιστη-

μίου ἐν ἀκαδημαϊκῆς ἑορταῖς ἀντεπροσώπευσε τὴν ἑλληνικὴν ἐπιστήμην, τιμήσας τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα, ἐκλεχθεὶς δὲ καὶ πρόεδρος τοῦ τμήματος τῆς Γυναικολογίας ἐν τῷ ἐν Κοπενάγῃ συγκροτηθέντι κατὰ τὸ 1884 διεθνῆ Ἰατρικῷ Συνεδρίῳ. Εἰς τὴν πολιτικὴν ἀνεμίχθη ὁ Μ. Βενιζέλος τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1863, ἐκλεχθεὶς πληρεξούσιος τῆς Ἀττικῆς ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει, ἧτις καὶ ἐτίμησεν αὐτὸν διὰ τῆς ἀντιπροεδρίας. Καὶ τοι δὲ δις προσηνέχθη αὐτῷ ἰδιωτεύοντι τὸ χαρτοφυλάκιον καὶ ὑπὸ τοῦ Κανάρη καὶ τοῦ Δεληγεώργη, ὁ Μ. Βενιζέλος ἠρνήθη, ἐπιμείνας ἐν τῇ θεραπείᾳ τῆς ἐπιστήμης του καὶ μὴ συγκατανεύσας ν' ἀνταλλάξῃ τὴν καθηγητικὴν ἑδραν πρὸς τὸ ὑπουργικὸν ἐδῶλιον. Φρονῶν ὅμως, ὅτι ὁ πολίτης καλούμενος ὑπὸ τῆς πατρίδος του, δὲν δικαιούται ν' ἀρνήται εἰς αὐτὴν τὰς ὑπηρεσίας του, ὅσον καὶ ἂν ὦσι δυσχερεῖς καὶ κρίσιμοι αἱ περιστάσεις, δὲν ἠρνήθη κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1886 νὰ συμμετάσχῃ τοῦ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Δ. Βαλβῆ σχηματισθέντος ἀρχοῦ ὑπουργείου, δι' οὗ ἀπεσοβήθησαν τοσαῦται ἀπὸ τῆς πατρίδος συμφοραὶ, ἐν στιγμαῖς δεινῆς πολιτικῆς καὶ ἐθνικῆς κρίσεως. Ὁ Μ. Βενιζέλος ἀποχωρήσας μετ' ὀλίγον τῆς Κυβερνήσεως ἐκείνης, ἐπανῆλθεν αὐθις εἰς τὰς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἐργασίας του, ὅτε ἐκ νέου διαλυθείσης τῆς Βουλῆς κατήλθεν εἰς τὴν ἐνεργὸν πολιτικὴν, ἐκλεχθεὶς πανηγυρικῶς βουλευτῆς τοῦ νομοῦ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας. Ἀτυχῶς αἰφνίδιος θάνατος ἐστέρησε τὴν ἑλληνικὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἑλληνικὴν πολιτείαν μύστου ἐπιφανοῦς καὶ δυσκαταπληρώτου, ἀντιπροσώπου χρηστοτάτου καὶ ἐξόχου. Τετιμημένος διὰ τοῦ ἀνωτέρου ἑλληνικοῦ Ταξίάρχου καὶ τοῦ τῆς Δανίας ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις τὴν 9 Ἰανουαρίου 1887.

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

Ἡ οἰκογένεια τοῦ συνταγματάρχου Ἀλεξίου δὲ Κιῶφ ἦτο ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ εὐγενεστέρων τῆς Ῥωσσίας. Ἡ αὐτοκρατορικὴ εὐνοία ἀνύψωσεν αὐτὸν εἰς τὸ ἀπόγειον τῆς δόξης καὶ τῶν τιμῶν, ἔνεκεν τῆς ἀπεριόριστου ἐμπιστοσύνης, ἧς ἀπῆλαυεν ἐν τῇ αὐλῇ.

Δὲν θὰ ἐκπλαγῆτε βεβαίως ἐὰν μᾶθῆτε, πόσον ἀστραπιαία, δύναται τις εἰπεῖν, ὑπῆρξεν ἡ προαγωγὴ ἐν τῷ στρατῷ τοῦ νέου κόμητος Ἀλεξίου καὶ ἐὰν προσθέσωμεν ὅτι ὁ βαθμὸς τοῦ συνταγματάρχου τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς τῷ ἀπενεμήθη ὡς δῶρον τῶν γενεθλίων του καθ' ἣν ἡμέραν εἰσῆρχετο εἰς τὸ εἰκοστὸν ἑβδομῶνον ἔτος τῆς ἡλικίας του.

Εὐτυχῆ κόμη Ἀλέξιε!

Ἡ φύσις καὶ ἡ τύχη ἐξ αὐτῆς ἔτι τῆς κοιτίδος του τὸν κατεπλήρωσαν δῶρον καὶ ἀγαθῶν.

Οὐδεὶς μεταξὺ τῶν εὐγενῶν τῆς αὐλῆς ἦτο φυσικῶς

ὁμοίος του· εἶχε τὸ ἀνάστημα ὑψηλόν, τὸ δὲ βᾶδισμα πλῆρες θελακτικῆς ἀφελείας καὶ εὐγενείας. Οἱ μέλανες ὀφθαλμοὶ του ἐν οἷς ἀπῆστραπτεν ἀφρατος ἠδύτης προσείλκων τὴν συμπάθειαν ἢ κατέβαλλον καὶ τοὺς θραυστέρους ὅταν ἡ ἀγανάκτησις ἢ ἡ ὀργὴ τοὺς ἐφώτιζον αἰφνης διὰ λάμψεως τόσῃ φουεβρᾶς ὅσῃ καὶ ταχείας.

Ἡ καρδία του ἦτο ἀγαθὴ· ἀλλ' αἱ ἀλλεπάλληλοι ἐπιτυχίαι τὸν κατέστησαν ἂν οὐχὶ μάταιον, ὀλίγον ὅμως ἐλαφρὸν περὶ τὰς αἰσθηματικὰς ὑποθέσεις.

Καὶ τοι μὴ θεωρῶν δόξαν του τὰς ἐρωτικὰς κατακτήσεις, ὧν ἦτο πλήρης ἐκάστη ἡμέρα του, ἠσθάνετο ὅμως ὑπερηφάνειάν τινα βλέπων τὰς ἀντιζηλίας καὶ τὰς γυναικείας ζηλοτυπίας, ἃς διήγειρεν λέξις ἢ βλέμμα πεσόντα ἐκ τῶν χειλέων ἢ ὀφθαλμῶν του, μεταξὺ τῶν ἀριστοκρατικῶν κύκλων τῶν νεανίδων τῆς Πετροπόλεως.

Ἡμέραν τινα ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα εἰς τὸν ὠραῖον τοῦτον δὸν Ζουὰν τῶν ὄχθων τοῦ Νέβα ν' ἀπομακρυνθῇ ἐπὶ μῆνας τινὰς τοῦ θεάτρου τῶν θριαμβῶν του.

Ἐζήτησε πρὸς τοῦτο ἀδειαν παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος, καὶ, ἐπειδὴ νὰ ζητήσῃ μόνον ἤρκει ὅπως ἐπιτύχῃ ἡ ἀδεια αὕτη τῷ παρεχωρήθῃ ἀμέσως.

Ἀπέκρυψε τὴν ἀναχωρησίαν του ἀπὸ πάντων, ἀπῆλθε τῆς Πετροπόλεως, συνοδευόμενος ὑπὸ δύο κοζάκων. Ἡ ἀπουσία του παρετηρήθη κατὰ πρῶτον ἐν ταῖς ἀριστοκρατικαῖς τῆς πρωτεύουσας αἰθούσαις.

Ἐπίστευσαν ὅτι ἦτο ἀσθενής.

Ὅτε ὅμως ἔμαθον ὅτι ὁ Ἀλέξιος ἀπῆλθε κρυφα, προσεπάθησαν νὰ μάθωσι τὸ αἴτιον τῆς τοιαύτης φυγῆς του. Μάτην προσεπαθόν.

Αἱ νεάνιδες ἤρξαντο στεναχίζουσαι.

Οἱ νέοι ἤρξαντο ἐλπίζοντες.

Ὁ λέων ἀπεμακρύνθη τοῦ ποιμνίου, τὰ πρόβατα ἀνῆκον πλέον εἰς τοὺς βοσκούς.

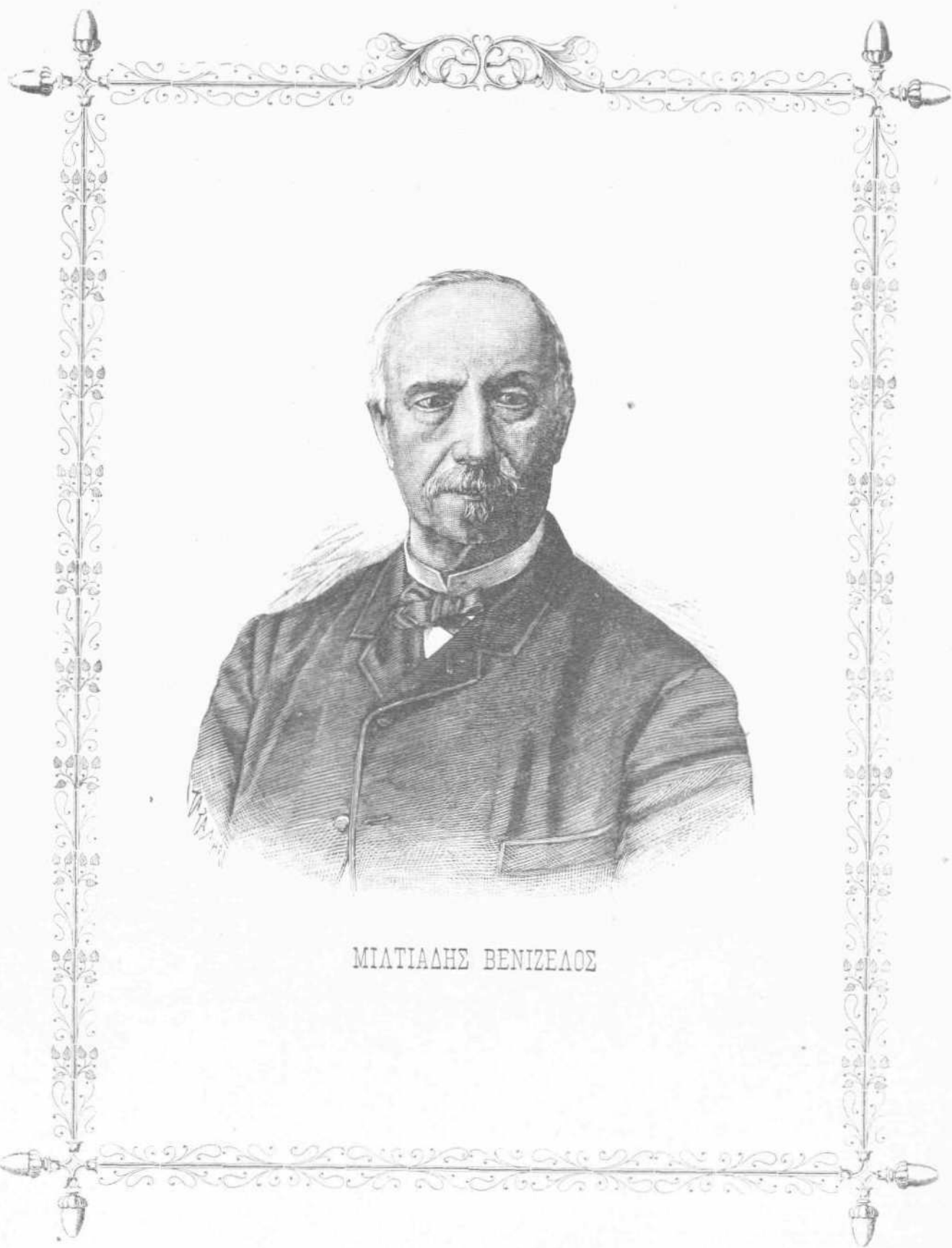
Πολλὰ συνοικεῖσια ἐτελέσθησαν.

Αἰτία τῶν πλείστων τούτων ὑπῆρξε τὸ πείσμα καὶ ἡ λύπη αἱ μὲν τῶν νεανίδων ἠθέλησαν νὰ τιμωρῶσαι τὸν κόμητα διὰ τὴν φυγὴν του, αἱ δὲ — καὶ ἦσαν αἱ ὀλιγώτεροι, δὲν ἠλπίζον νὰ τὸν ἐπανίδωσι. Τέλος, καὶ ὅπως τάχιστα μεταδῶμεν εἰς τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον, πᾶσαι τὸν ἐμέμφθησαν. ἐν ᾧ ἀπ' ἐναντίας αἱ νέοι τὸν ὑλόγουν εὐχόμενοι αὐτῷ εὐτυχῆς καὶ αἰώνιον ταξείδιον.

II

Τρεῖς σχεδὸν μῆνες παρελήθον ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ κόμητος. Εἰς ἔτι μὴν ὑπελείπετο ὅπως λήξῃ ἡ ἀδεια του.

Τὸ ταξείδιόν του ὑπῆρξε συνέχεια τέρψεων. Ἡμέραν τινα ὁ κόμητις ὤδευε μέσῳ ἀνθοσπάρτου καὶ χλοοβαφοῦς κοιλάδος· οἱ κοζάκοι τὸν ἠκολούθουν ταπεινοφῶνως συνδιαλεγόμενοι, ὅπως μὴ ταράττωσι τὸν ῥοῦν τῶν σκέψεων εἰς ἃς ὁ κύριός των ἐφάνετο βεβουθισμένος. Ἡ ὄρα καὶ ὁ τόπος ἦσαν κατὰλληλα πρὸς βέμβην.

ΜΙΑΟΥΛΗΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

Ὁ ἥλιος, δύων διέχεεν ἐπὶ τῆς ἐρήμου κοιλάδος χροιάν
ροδίνην, ἦν τὸ φύλλωμα τῶν διανθῶν δένδρων ἐφαίνετο
διασειθόν. Τὰ πτηνὰ ἤδον ἐπὶ τῶν κλαδῶν, ἀφ' ὧν, προσ-
παίζουσα ἡ ἐαρινὴ αὔρα ἀπέσπα μυροβόλους ἀποπνοίας.
Ὁ κόμης ἀφῆκε τὸν χαλινὸν ἐπὶ τὸν λακιδόν τοῦ ἵππου· τὸ
εὐφυὲς ζῶον, ὡς εἰ ἐννοοῦν τί συνέβαιεν ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ
κυρίου του, ἐχώρει ἡρέμα, ὕψου ἔστιν ὅτε τὴν κεφαλὴν,
ὅπως ἀναπνεύσῃ.

Τί διανοεῖτο ὁ Ἀλέξιος δὲ Κιῶφ;

Τὰς διασκεδάσεις τῆς πρωτευούσης;

Οὐχί!

Τὰ μεγαλοπρεπῆ ἵπποδρόμια;

Οὐχί!

Ὁ κόμης δὲ Κιῶφ ἠσθάνετο τὸ θέλημα αἰσθημάτων,
ὅπερ δὲν ἐζήτηι μὲν νὰ ὀρίσῃ εἰς ὃ ἄλλως ὅλος παρεδίετο.

Ἦτο εὐτυχής; Καὶ ὁ ἴδιος ἐδυσκολεύετο νὰ τὸ παραδε-
χθῇ. Ἐάν τις μάλιστα τὸν παρετήρει κατ' ἐκείνην τὴν
στιγμὴν θὰ ἔβλεπε δύο δάκρυα καταρρέοντα τῶν ὀφθαλμῶν
του, οὐς οὐρανία χαρὰ ἐφαίνετο φωτίζουσα.

Τὸ ἐπιβάλλον καὶ μεγαλοπρεπὲς τῆς φύσεως ὠμίλει εἰς
τὴν ψυχὴν του, ἡ δὲ γλωσσάτης ἦτο νέα δι' αὐτόν. Δυσ-
τυχήσῃ ψυχῇ! Μετέπιπτεν ἀπὸ ἐκπλήξεως εἰς ἐκπλήξιν
ἐν ἐκάστη τῶν ἀποκαλύψεων, ἦτις τῷ καθίστατο γνωστή,
ὑπὸ τῶν μυστηριωδῶν φωνῶν ἀδουσῶν ἐν χορῷ:

— Ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἡδονῶν, δι' ὧν μέχρι τῆς ἡμέρας
ταύτης ἐποτίσθη εὐρὴς τὴν ἀληθῆ χαρὰν;

Καὶ ἡ ψυχὴ του ἀπεκρίνετο.

— Οὐχί!

Αἱ φωναὶ ἐξηκολούθουν.

— Τὰ χεῖλη σου διετήρησαν τὸ ἄρωμα τῶν μεθυστικῶν
ποτῶν, ἅτινα πληροῦσι τὰ κύπελα τῶν εὐδαιμόνων;

— Οὐχί! οὐχί! ἀπεκρίνετο ἡ ψυχὴ του.

Αἱ φωναὶ πρὸς ἔθετον.

— Ἄ! πόσον σὲ συλλυπούμεθα, σέ, ὅστις ἐν τῷ κόλπῳ
τῆς εὐδαιμονίας, τῆς εὐνοίας καὶ τῆς δόξης δὲν ἠδυνήθης
ἔτι ν' ἀνεύρης τὴν ὑψίστην χαρὰν καὶ τὴν βαθεῖαν μέθην, ἦν
καὶ ὁ ἔσχατος τῶν μισθίων σου κατέχει καὶ ἀπολαύει ἡσύχως.

— Τίς εἶνε ἡ μέθη αὐτῆ; τίς ἡ χαρὰ; ποῦ εἰσίν.

— Εἰς ἐν δάκρυ, εἰς ἐν μειδίαμα! Βάδιζε! προχώρει,
προχώρει, ἐξακολουθεῖ τὴν ὁδὸν σου, δυστυχῆς ψυχῇ!
Οὐδόλως ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ σου νὰ ἐπαίρῃσαι, διότι παρ' αὐτῆ
ἴσταται ἡ ἀδιαφορία!

Ὁ διάλογος οὗτος ἀπησχόλει τὸν νεκρὸν κόμητα, βαθ-
μηδὸν δὲ καὶ κατ' ὀλίγον ἠσθάνετο αὐτὸν πληρούμενον
νέων καὶ ἀγνῶν αἰσθημάτων.

— Θεέ μου! ἐπιθύρῃσεν, δός μοι τὴν εὐτυχίαν ἧς στε-
ροῦμαι! εὐσπλαγγίσθητι τὴν μόνωσίν μου!

Ἐξηκολούθει οὕτω ὀδευῶν ἐπὶ ἡμίσειαν ὄραν ὅτε αἰφνης
παρετήρησεν οὐ μακρὰν αὐτοῦ οἰκίσκον τινα. Ἦτο μονόρο-
φόν τι πανδοχεῖον περιβαλλόμενον ὑπὸ μικροῦ κήπου.

Φθὰς πρὸ τῆς θύρας κατήλθε τοῦ ἵππου του. Οἱ δύο κο-
ζάκοι ἔπραξαν τὸ αὐτό.

Πάρευτα ἀνὴρ πολιόθριξ ἐφάνη ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ καὶ ἐχώ-
ρησε πρὸς τὸν κόμητα ἀποκαλυφθεὶς εὐλαβῶς.

III

— Ὁ κύριος ἐπιθυμεῖ νὰ μείνῃ ἐδῶ; ἠρώτησεν ὁ οἰκο-
δεσπότης.

— Μάλιστα, ἀπεκρίθη ὁ κόμης.

— Διὰ νὰ περάσῃ τὴν νύκτα;

— Ὅχι, θὰ μεταβῶ εἰς τὴν γειτονικὴν πόλιν, ἡ ὅποια
δὲν πιστεύω ν' ἀπέχῃ πολὺ.

— Τέσσαρας λεύγας.

— Καλὰ! θὰ μείνω ὀλίγον διὰ νὰ ἀναπαυθῶ σὲ παρα-
καλῶ νὰ δώσῃς τροφήν εἰς τοὺς ἵππους μου καὶ νὰ περι-
ποιήθῃς τοὺς ὑπηρέτας μου.

— Ὁ κύριος θὰ μὲ τιμήσῃ πολὺ ἂν εὐαρεστηθῇ νὰ πάρῃ
κάτι τι.

— Εὐχαρίστως, κρασί, νερὸ καὶ μερικὸς καρπούς.

Ὁ ξενοδόχος προσέβλεπεν ἑταστικῶς τὸν κόμητα.

— Λοιπόν, τί περιμένεις καὶ διατί μὲ παρατηρεῖς τό-
σον πολὺ.

— Μὲ συγχωρεῖτε! πηγαῖνω νὰ σῶς ἐτοιμάσω ὃ, τι διε-
τάξατε.

— Ἐμπρὸς καὶ πρὸ πάντων γρήγορα.

Οἱ δύο κοζάκοι ὀδηγήσαντες τοὺς ἵππους εἰς τὸν σταῦ-
λον ἀνέμενον τὸν ξενοδόχον ὅπως τοῖς δώσῃ κριθήν.

Ὁ κόμης ἐκαθέσθη ἐπὶ τινος λιθίνου ἐδωλίου κειμένου
πρὸς τὸν τοίχον τοῦ κήπου· διετέλει ἔτι ὑπὸ τὸ κράτος
τῆς ἀγνώστου αὐτῷ συγκινήσεως· αἱ σκέψεις του ἐπλα-
νῶντο ἐν τῷ ἀόριστῳ ἐκείνῳ ἀλλὰ θελατικῶ κόσμῳ, ὅστις
καλεῖται ἀγνωστον.

Αἰφνης ἤκουσε παρ' αὐτῷ φωνὴν ἔντονον καὶ μελωδικήν.

Ἄνηγειρε τὴν κεφαλὴν του ἀλλ' οὐδένα παρετήρησεν.

Ἡ φωνὴ αὐτῆ ἦτο νεανίδος ἀδούσης τὸ ἀκόλουθον ἄσμα.

«Τὰ φιλήματα τοῦ ἡλίου διέλυσαν τὴν χιόνα τῶν ὁδῶν.

— Ἡ φύσις ἐνεδύθη τὴν ἑορτάσιμον αὐτῆς περιβολήν. —
Διατί νὰ εἶμαι τεθλιμμένη ἀφ' οὗ τὸ πᾶν περὶ ἐμὲ χαίρει
καὶ σκιρτᾷ; — Τὰ φιλήματα τοῦ ἡλίου διέλυσαν τὴν χιόνα
τῶν ὁδῶν.

«Τὸ πτηνὸν καλεῖ τὴν σύντροφόν του· κτιζοῦσιν ὁμοῦ
τὴν φωλεάν των ὑπὸ τὸ φύλλωμα — Μετ' ὀλίγον ἡ φω-
λεὰ ἀντηγεῖ ἐκ τῶν ἀσμάτων — Διατί λοιπὸν νὰ κλαίω;
— Τὸ πτηνὸν καλεῖ τὴν σύντροφόν του κτιζοῦσιν ὁμοῦ
τὴν φωλεάν των ὑπὸ τὸ φύλλωμα.

«Τοιαῦτα ἔλεγεν ἡ ξανθὴ Γέλθα, ἐν ᾧ ὁ Ἰβάν ἀπῆρ-
χετο μετὰ τοῦ κυρίου του εἰς τὸν πόλεμον — Φεῦ! ἐπιθύ-
ρῃσεν, ὁ θάνατος ἐθέρισε πολλοὺς ἀνδρείους! — Οἱ κόρακες
ἐχορτάσθησαν· ἀλλὰ τὰ πένθημα φορέματα ἀντεκατέστη-
σαν τὸν γαμήλιον πέπλον — Ἄλλ' ὁ Ἰβάν ἐπᾶν ἤλθεν ἐκ

τοῦ πολέμου, τί σημαίνει! Ἡ Γέλβα, ἡ ξανθὴ Γέλβα δὲν κλαίει πλέον!»

Ἀναμφιβόλως ἐν τῇ κήφῃ θὰ εὐρίσκειτο ὁ ἄδων. Ὁ κόμης ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ ἐφ' οὗ ἐκάθητο ἐδωλίου.

Ὄντως ἡ αἰδοῦς εὐρίσκειτο ἐκεῖ.

Ἴδουσα τὸν ξένον πρὸ αὐτῆς ἐξεπλάγη. Ἡθέλησε ν' ἀποσυρθῆ.

— Μείνατε καὶ πρὸ πάντων ἐξακολουθήσατε τὸ ἄσμά σας, δεσποινίς, τῆ εἶπεν ὁ κόμης.

— Τὸ ἄσμα μου ἐτελείωσεν ὡς καὶ τὸ ἔργον μου ἐπίσης, ἀπήντησεν ἡ νεανίς δεικνύουσα αὐτῷ κἀνίστρον.

Εἶτα προσέθηκε·

— Ἴδου οἱ καρποὶ τοὺς ὁποίους σὰς ἐμάζευσα, διότι θὰ εἴσθε ἀναμφιβόλως ὁ εὐγενὴς περιηγητὴς περὶ τοῦ ὁποίου μοὶ ὠμίλησεν ὁ πατὴρ μου.

— Ἄ! ὁ κύριος τοῦ ξενοδοχείου αὐτοῦ, εἶνε . . .

— Ὁ πατὴρ μου, μάλιστα, κύριε.

— Ἀλεξάνδρα! ἐφώνησεν ὁ ξενοδόχος.

— Ἴδου, μὲ φωνάζει. Ἐλάτε, τὸ πρόγευμά σας εἶνε ἑτοιμον.

Καὶ ἀπῆλθεν ἐλαφρὰ ὡς δορκάς.

Ἡ Ἀλεξάνδρα, ἀφ' οὗ γνωρίζομεν ἤδη τὸ ὄνομα της, ἦτο δεκαοκταετής, ἀναστήματος ὑψηλοῦ, λεπτοφυῆς καὶ ἀληθῶς ὠραία· τὸ μέτωπόν της περιστέφετο ὑπὸ ξανθῆς καὶ πλουσίας κόμης· οἱ λεπτοὶ τοῦ προσώπου της χαρακτηριστῆρες τῆ προσέθετον οὐκ οἶδα τι σοβαρὸν καὶ ἐπιβλητικόν, ἀποτελοῦν τελείαν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἄρρητον τῶν κυκλῶν ὀφθαλμῶν της ἡδύτητα. Ἡτο γυνὴ ὑπὸ τὴν γυναικῆ ὁμῶς διεφάνετο ἔτι ἡ νεανίς.

Ἡ Ἀλεξάνδρα ὑπηρετεῖ εἰς τὴν τράπεζαν τὸν κόμητα, ὅστις δὲν ἠδύνατο ν' ἀποσπάσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς του ἀπὸ τῆς ὠραίας ταύτης νεανίδος. Οἱ καρποὶ ἔμενον ἀνέπαφοι ἐπὶ τῆς τραπέζης· μόλις ἔβαψε τὰ χεῖλη του ἐντὸς τοῦ οἴνου, ὃν προσέφερεν αὐτῷ ἡ Ἀλεξάνδρα. Παράδοξον πρᾶγμα! αὐτὸς ὁ ἦρωας τοσούτων ἄλλων ἐρώτων εὐρίσκειτο ἐν ἀμνηχανίᾳ πρὸ ἀπλῆς χωρικῆς!

Ἐπεθύμει νὰ τῆ ὁμιλήσῃ πλὴν ματαίως ἀνεζήτει λέξεις καὶ κοινῆς ἔστω συνομιλίας. Ἡ ἀθώότης καὶ ἡ ἀφέλεια ἐματταίου τὴν ἀπτηλὴν ῥητορικὴν τοῦ ἐπιδεξίου τούτου δὸν Ζουάν.

Μίαν ὥραν μετὰ ταῦτα ὁ πατὴρ τῆς Ἀλεξάνδρας, παρουσιασθεὶς ἀνήγγειλεν εἰς τὸν κόμητα ὅτι οἱ ὑπηρεταὶ ἀνέμενον τὰς διαταγὰς του.

Ὁ περιηγητὴς μας ἐφάνη σκεπτόμενος!

— Ἀπεφάσισα, εἶπε μετὰ μικρὰν σιγῆν νὰ μείνω ἐδῶ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας· ἡ θέα τῆς ἐξοχῆς ταύτης μὲ εὐχαριστεῖ καὶ ἐάν ἔχῃ νὰ μοὺ παραχωρήσῃς δωμάτιόν τι θὰ μὲ ὑποχρεώσῃς.

— Κύριε, θὰ σας παραχωρήσω τὸ καλλίτερον δωμάτιον τῆς οἰκίας μου, ἀλλὰ διὰ τοὺς ὑπηρετάς σας δὲν ὑπάρχει τόπος.

— Μὴν ἀνησυχῆς, διὰ τοῦτο, αἱ νύκτες εἶναι ὠραταὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, θὰ κοιμηθῶσιν ὑπὸ τὴν σκηνήν.

— Ὡ! τότε ἔχει καλῶς! τὴν πηγαίνω νὰ προετοιμάσω τὸ δωμάτιόν σας. Ἐμπρός, Ἀλεξάνδρα, προσέθηκεν ὁ ξενοδόχος, φέρε τὰ καλλίτερα ἐπιπλά μας εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ κυρίου.

Ἡ Ἀλεξάνδρα ἔσπευσε νὰ ἐκτελέσῃ τὴν διαταγὴν τοῦ πατρὸς της, διερωτῶσα ἐκπληκτος ἐαυτὴν διατί ἡ καρδιά της ἔπαλλε βιαιότερον.

IV

Μάτην ὁ κόμης δὲ Κιῶφ προσεπάθησε νὰ κοιμηθῆ. Ἡ εἰκὼν τῆς Ἀλεξάνδρας ἦτο παρούσα καθ' ὅλην τὴν νύκτα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του.

— Παραφρόνησα! ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν· διατί εἰμαι τοσοῦτον τεταραγμένος; . . . τῆ ἀληθείᾳ, εἶνε πρωτοφανές . . . δὲν ἀναγνωρίζω ἐμαυτόν! Μίαν χωρικὴν. Πᾶν ὅ τι ἠσθάνθη ἰδὼν αὐτὴν εἶνε ἀνεξήγητον . . . εἶνε ὠραία, πολὺ ὠραία! Βεβαίως, ἀναμφιβόλως, ἀλλ' εἶνε θυγάτηρ ξενοδόχου, προσέθηκεν μετὰ μελαγχολίας. Ἀδιάρφορον, ἐξηκολούθησε, εἶνε ὀλιγώτερον ὠραία καὶ ὀλιγώτερον εὐγενὴς διὰ τοῦτο; Οὐχί· ἡ νέα αὕτη ἔχει τρόπους δουκίσσης. Ἀλλὰ, ἴσως εἰμαι ἐρωτευμένος; ἐρωτευμένος; Πᾶν ὅτι δύναμαι νὰ εἶπω εἶνε, ὅτι ἀναμένω ἀνυπομῶνος τὴν ἐπαύριον ὅπως παρατηρήσω καλλίτερον τὴν κόρην ταύτην.

Εὐθὺς ὡς αἱ πρῶται τοῦ ἡλίου ἀκτίνες εἰσῆλθον εἰς τὸ δωμάτιον, ὁ κόμης ἐνεδύθη καὶ κατήλθεν εἰς τὸν κήπον, ἔνθα συνήντησε τὸν γέροντα Πέτρον—οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ ξενοδόχος.

— Ὡ! ὦ! ἀνέκραξε παρατηρήσας τὸν κόμητα, βλέπω ὅτι σηκώσαθε πολὺ πρῶτ' φαίνεται ὅτι δὲν θὰ ἐκοιμηθῆτε καλά. Ἀλλὰ, μήπως τὸ σπῆτι μου εἶνε καλῶς;

— Ἡθέλησα ν' ἀναπνεύσω τὴν πρωϊνὴν αὐραν, ἀλλὰ, σὺ τόσον ἐνωρίς ἀρχίζεις τὴν ἐργασίαν σου;

— Βέβαια, διότι φοβοῦμαι μὴ με ἐπιπλήξῃ ἡ κόρη μου· θέλει ὅλα νὰ τὰ κάμνῃ μόνη της, νὰ ἐτοιμάξῃ τὸ σπῆτι καὶ νὰ περιποιηθῆ καὶ τὸν κήπον. Καταλαμβάνετε, κύριε, ὅτι αὐτὸ θὰ ἦτο ἄδικον ἐκ μέρους μου· ἡ δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ νὰ κάμνῃ ἕκαστος τὸ μέρος του· ἀλλ' ἐκτὸς τούτου εἶνε δυνατὸν μὲν κόρη νὰ καταγίνεται εἰς αὐτὴν τὴν ἐργασίαν; Τῆς ἐπέτρεψε μόνον· νὰ καλλιεργῇ αὐτὸ τὸ μέρος. Παρατηρήσατε πόσον ὠραῖον εἶνε! Ἐγὼ ἐξυπνῶ πρὶν ἀπὸ τὴν κόρην μου καὶ κάμνω τῆς *chambremaid*, διότι ἂν μ' ἐβλέπε θὰ ἤθελε νὰ μὲ βοηθήσῃ.

Ἐν τούτῳ ἠκούσθη κρότος ἀνοιγομένου παραθύρου καὶ ἡ Ἀλεξάνδρα ἐνεφανίσθη φαιδρὰ καὶ δροσερὰ ὡς ῥόδον Μαίτου.

— Ἄ! σ' ἐπίασα πατέρα μου! . . . ἀνέκραξε, εἶτα παρατηρήσασα τὸν κόμητα ἀπεσύρθη κατέρυθρος, διότι παρουσιάσθη φέρουσα τὴν πρωϊνὴν ἐσθῆτα της.

— Δὲν σὰς ἔλεγα, κύριε, ὅτι ἡ κόρη μου θὰ μὲ ἐπι-

πλήξῃ διότι τὴν ἀφῆκα νὰ κοιμᾶται; ἠρώτησεν ὁ γέρον.

Ὁ κόμης ἀνυπόμονος ἀνέμενε τὴν στιγμὴν τῆς μετὰ τῆς Ἀλεξάνδρας συναντήσεώς του.

Μετὰ τὸ πρόγευμα τὴν εἶδε διευθυνομένην πρὸς τὸν κήπον.

Προσποιεῖται ὅτι ἤθελε νὰ περιπατήσῃ, ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν εἴκοσι λεπτῶν εὐρίσκειτο πλησίον τῆς νεανίδος.

Ἡ Ἀλεξάνδρα ἠρυθρίασε ἰδούσα ἐρχόμενον τὸν κόμητα.

Νῦν, ὁ κόμης εὐτυχέστερος ἢ τὴν προτεραίαν εἶχεν ἀντικειμένον τι συνομιλίας. Οὐδ' ὁ ἴδιος ἐγνώριζε τί θὰ ἔλεγεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν, ἐν τούτοις ἀκατασχέτως ἐφάρετο πρὸς αὐτήν.

— Ἦλθατε διὰ νὰ περιποιηθῆτε τὰ ἄνθη σας, δεσποινίς; τὴν ἠρώτησεν. Ὁ πατὴρ σας μοὶ ἔλεγε πρὸ ὀλίγου ὅτι τὸ μέρος τοῦτο τὸ καλλιεργεῖτε σᾶς, βλέπω δὲ ὅτι τὰ ἄνθη εἶνε πολὺ εὐχαριστημένα ἐκ τῶν περιποιήσεών σας. Παρατηρήσατε, θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι κλίνουσι τὰ στελέχη των ὅπως σὰς χαιρετήσωσι.

— Ἡ περιποίησις τῶν ἀνθῶν τούτων εἶνε τὸ μόνον ἔργον, τὸ ὅποιον μοὶ ἐπιτρέπει ὁ πατὴρ μου ἐκτὸς τῶν οἰκιακῶν· ἀλλὰ, ταῦτα ἀπαιτοῦσι τόσον ὀλίγον χρόνον, ὥστε ἐὰν δὲν κατεγινόμεν εἰς ἀναγνώσεις, οὐτ' ἐγὼ δὲν γνωρίζω πῶς θὰ διηρχόμην τὰς ἐπιλοίπους ὥρας τῆς ἡμέρας μου. Ὁ πατὴρ μου δὲν σκέπτεται ὀρθῶς, κύριε, ἀφ' οὗ δύναμαι νὰ ἐργάζωμαι, ἀκόπως θὰ τὸν ὑπεβοήθουν εἰς τὰ ἔργα του.

— Ἄ! καταγίνεσθε εἰς ἀναγνώσεις, δεσποινίς; ἠρώτησεν ὁ κόμης ἐκπληκτος.

— Ἀναμφιβόλως, ἀπήντησεν ὑποκειδιστῶς διὰ τὴν ἐκπληξιν τοῦ κόμητος, καὶ, ἵαν ἐπιθυμεῖτε ἡ βιβλιοθήκη μου εἶνε εἰς τὴν διαθεσίαν σας.

— Ἡ βιβλιοθήκη σας;

— Ὡ! μὴν ἐκπλήττεσθε, περιέχει ὀλίγους τόμους, τὰ ἔργα τοῦ Ἀλεξίου Πολεβόφ, τοῦ Βεστουσεφ καὶ ἄλλων ἐθνικῶν συγγραφέων.

— Τότε, λοιπόν, εἴσθε πεπαιδευμένη!

— Μάλιστα, κύριε, ὁ πατὴρ μου μὲ ἀνέθρεψε ὡς ἂν ἐπρόκειτο νὰ γίνω ἡμέραν τινα δούκισσα, ἢ τὸ ὀλιγώτερον κόμηςσα, προσέθηκε γελῶσα.

— Διατί γελᾶτε, δεσποινίς; ἠρώτησε σοβαρῶς ὁ κόμης.

— Διότι πάντοτε θὰ εἰμαι πτωχὴ χωρική, πρέπει δὲ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ νὰ ἔχῃ τις ἀπλᾶ ἦθη, καὶ νὰ μὴ φαίνεται διόλου υπερήφανος. Ἴδου διατί γελῶ, κύριε.

— Τὰ πάντα εἶνε δυνατὰ, δεσποινίς!

Ἡ φωνὴ τοῦ κόμητος ἔτρεψε προσφύρουσα τὰς λέξεις ταύτας, τὸ δὲ πρόσωπόν του ἦτο ὠχρῶν. Καὶ ἡ Ἀλεξάνδρα ἠσθάνθη ἐαυτὴν τεταραγμένην.

Τὰ βλέμματά των συνητήθησαν. Ἐσίγησαν ἐπὶ στιγμὴν. Ἡ σιγὴ αὕτη ἦτο ἐκφραστικωτάτη ὁμολογία. Πρώτη ἡ Ἀλεξάνδρα ὠμίλησε

— Χαίρετε, κύριε, εἶπε διευθυνομένη πρὸς τὴν οἰκίαν.

Ὁ κόμης ὑπεκλίθη πρὸ τῆς νεαρᾶς χωρικῆς, τὴν παρηκολούθησε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ὅτε ἡ θύρα ἐκλείσθη:

— Ὡ! τὴν ἀγαπῶ! τὴν ἀγαπῶ! ἐπιθύρσειεν

Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ.

(Ἐπεται συνέχεια).

N. Θ. ΑΝΑΡΕΑΔΗΣ

GUY DE MAUPASSANT

Ο ΠΑΣΧΩΝ

Τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο μοι συνέβη τῷ 1882.

Πρὸ μικροῦ εἶχον τοποθετηθῆ ἐν τῇ γωνίᾳ σιδηροδρομικῆς ἀμαξῆς κενῆς, καὶ εἶχον κλείσει τὴν θύραν, μετὰ τῆς ἐλπίδος νὰ μείνω μόνος, ὅτε αὕτη ἤνοιξεν ἀποτόμως.

Ἦκουσα φωνὴν λέγουσαν:

— Προσεῖσατε, κύριε, εὐρισκόμεθα ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τῶν γραμμῶν τὸ ἀναβάθρον εἶνε πολὺ ὑψηλόν.

Ἐτέρα φωνὴ ἀπήντησε:

— Μὴ φοβείσαι τίποτε, Λαυρέντιε, θὰ κρατηθῶ.

Εἶτα, κεφαλὴ ἐφάνη κεκαλυμμένη διὰ στρογγύλου πύλου καὶ δύο χεῖρες, συλλαβοῦσαι τοὺς ἐκ δέρματος καὶ ὑφάσματος ἱμάντας τοὺς κρεμαμένους ἐκ τῆς θύρας, ἀνεῖλκυσαν βραδέως, πῶμα, οὐτινος οἱ πόδες παρήγαγον ἐπὶ τοῦ ἀναβάθρου θορυβὸν ῥαβδῶν πληττούσης τὸ ἔδαφος.

Λοιπόν, ὅτε ὁ ἄνθρωπος εἰσῆγαγε τὸν κορμὸν του εἰς τὸ διαμέρισμα, εἶδον νὰ φανῇ ἐν τῷ ἐκκλύτῳ ὑφάσματι τῆς περισκελίδος του τὸ μέλαν ἄκρον κνήμης ξυλίνης, ἣν ἑτέρα ὁμοία ἠκολούθησε μετ' ὀλίγον.

Κεφαλὴ παρουσιάσθη ὀπισθεν τοῦ ταξειδιώτου τούτου καὶ ἠρώτησε:

Εἴσθε καλά, κύριε;

— Μάλιστα, παιδί μου.

— Τότε, ἴριστε τὰ δέματά σας καὶ τὰ δεκανίκια σας.

Καὶ ὑπηρέτης, ὅστις εἶχε τὸ ὕψος ἀρχαίου στρατιώτου, ἀνῆλθε, κομιζων εἰς τοὺς βραχίονας του σωρὸν πραγμάτων, περιτετυλιγμένον διὰ χαρτῶν μελαίνων καὶ κιτρίνων, συνεσφιγμένον ἐπιμελῶς καὶ τὰ ἀπέθεσε, τὰ μὲν μετὰ τὰ δέ, ἐν τῷ δικτυωτῷ ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς τοῦ κυρίου του· εἶτα εἶπε:

— Ὅριστε, κύριε, ὅλα· εἶνε πέντε. Τὰ γλυκίσματα, ἡ κούκλα, τὸ τύμπανον, τὸ ὄπλον καὶ ἡ κρεατόπητα.

— Καλά, παιδί μου.

— Καλὸ ταξίδι, κύριε.

— Εὐχαριστῶ, Λαυρέντιε· καλὴν ὑγίαν!

Ὁ ἄνθρωπος ἀπῆλθεν σύρων τὴν θύραν· παρετήρησα τὸν γειτονά μου.

Θά ἦτο τριακοντούτης καίτοι ἡ κόμη του ἦν σχεδὸν λευκή· ἦτο εὐπρεπής, μυστακίας, λίαν εὐρωστος, κατειλημμένος ἐκ τῆς ἀσθματικῆς ἐκείνης πολυσαρκίας τῶν φιλέργων καὶ ἰσχυρῶν ἀνθρώπων, οὗς ἀσθένειά τις κρατεῖ ἀκινήτους.

Ἀπέμαξε τὸ μέτωπον, ἀνέπνευσε καὶ παρατηρῶν με κατὰ πρόσωπον.

— Τὸ κάπνισμα σὰς ἐνοχλεῖ, κύριε;

— Ὁχι, κύριε,

Τὸ βλέμμα ἐκείνου, τὴν φωνὴν ἐκείνην, τὸ πρόσωπον ἐκείνου, τὰ ἐγνώριζον. Ἀλλὰ πόθεν, ἀπὸ πότε; Βεβαίως εἶχον συναντήσῃ τὸν ἄνδρα αὐτόν, τῷ εἶχον ὁμιλήσει, τῷ εἶχον θλίψει τὴν χεῖρα. Ἀλλὰ τοῦτο συνέβη ἐν παρελθόντι, πολὺ παρελθόντι, ἀπωλέσθη δὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐκείνῃ ἐν ἣ τὸ πνεῦμα φαίνεται ζητοῦν ψηλαφῶν τὰς ἀναμνήσεις καὶ τὰς καταδιώκει, ὡς τὰ φεύγοντα φάσματα, χωρὶς νὰ τὰ συλλαμβάνῃ.

Ἄλλ' ἦδη, καὶ ἐκείνος ὡσαύτως, μὲ ἠτένισε μετὰ τῆς ἀφοσιώσεως καὶ ἐπιμονῆς ἀνθρώπου ἀναμνησκόμενου ὀλίγον, ἀλλ' ὄχι ἀκριβῶς.

Οἱ ὀφθαλμοὶ μας, ἐνοχλούμενοι ἐκ τῆς ἰσχυρογνώμονος ἐκείνης συμπλοκῆς τῶν βλεμμάτων, ἀπεστραφισαν· εἶτα, μετὰ τινὰς στιγμὰς συρόμενα αὐτῆς ὑπὸ τῆς σκοτεινῆς καὶ ἐπιμονῆς ἐπιθυμίας τῆς ἐν ἐργασίᾳ μνήμης, συνητήθησαν ἔτι εἶπον τότε:

— Θεέ μου! κύριε, ἀντὶ νὰ παρατηρῶμεθα λαθραίως ἐπὶ μίαν ὥραν, δὲν θὰ ἦτο καλλίτερον νὰ ζητήσωμεν ἡμῶν ποῦ ἐγνώρισθημεν;

Ὁ γείτων ἀπήντησε μετ' εὐμενείας:

— Ἐχετε ἀκριβέστατα δίκαιον, κύριε.

Ὁνόμασα ἑμαυτόν:

— Καλοῦμαι Ἐρρίκος Βονκλαρί, δικαστής.

Ἐδίστασε στιγμὰς τινὰς· εἶτα μετὰ τῆς ἀοριστίας ἐκείνης τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ τῆς φωνῆς τῆς συνοδευούσης τὰς συντόνους ἐνασχολήσεις τοῦ πνεύματος.

— Ἄ! καλλίστα, σὰς συνήντησα παρὰ τοῖς Ποανσέλ, ἄλλοτε, πρὸ τοῦ πολέμου, εἶνε δώδεκα ἔτη ἔκτοτε.

— Μάλιστα κύριε... καὶ σὰς ἐνθυμοῦμαι καὶ ἐγώ... εἰσθε ὁ ὑπολοχαγὸς Ῥεβαλιέρ;

— Μάλιστα... ὑπῆρξα μάλιστα ὁ λοχαγὸς Ῥεβαλιέρ, μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἀπώλεσα τοὺς πόδας μου... ἀμφοτέρους συγχρόνως ἐκ τῆς βολῆς ὀβίδος.

Καὶ παρετηρήθημεν ἐκ νέου ἦδη ὅτε ἐγνώρισθημεν.

Ἀνεμιμνησκόμεν κάλλιστα ὅτε εἶχον ἴδει τὸν μικρὸν αὐτόν ὠραῖον ἄνδρα ὅστις διηύθυνε τὸ cotillon μετὰ παραφροῦς εὐστράφου καὶ χαριέστου καὶ ὃν εἶχον ἐπονομάσει, πιστεύω «ἡ Σάλπιγγς»· ἀλλ' ὅπισθεν τῆς εἰκόνας ταύτης, σαφῶς ἀνακληθείσης, ἐκυμαίετο ἐπὶ πρᾶγμα τι δύσληπτον, ἱστορία τις ἣν ἐγνώρισα καὶ ἐλησμόνησα, μίαν τῶν ἱστοριῶν ἐκείνων εἰς ἃς ἀπονέμει τις προσοχὴν εὐμενῆ καὶ βραχείαν καὶ αἰτινας δὲν καταλείπουσιν ἐν τῷ πνεύματι εἰμὴ ἴχνη σχεδὸν ἀδιόρατα.

Ἐπῆρχεν ἔρωσ ἐδῶ· ἀνεύρισκον τὴν ἰδιαίτεράν αἰσθησίν τουτοῦ εἰς τὸ βάθος τῆς μνήμης μου, ἀλλ' οὐδὲν ἐπὶ πλεόν, αἰσθησίν παραβλήτην πρὸς τὴν ὁσμὴν ἣν διαχέει εἰς τὴν βίαν κυνὸς τὸ ἴχνος θηράματος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Μικρὸν κατὰ μικρὸν ὅμως, αἰ σκιαὶ διεφωτίζοντο καὶ μορφῆ νεανίδος ἀνυψοῦτο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου. Εἶτα τὸ ὄνομα αὐτῆς ἤστραψεν ἐν τῇ κεφαλῇ μου ὡς πύραυλος ἀναπτῶν· ἡ δεσποινὶς δὲ Μανδάλ. Ἀνεμιμνησκόμεν τὸ ὄλον, ἦδη. Ἦτο, ἀληθῶς, ἱστορία ἔρωτος, ἀλλὰ κοινῆ. Ἦ νεανὶς ἐκείνη ἠγάπα τὸν νέον ἐκείνον, ὅτε τὸν εἶχον συναντήσῃ καὶ ὁμίλιον περὶ τοῦ λίαν προσεχοῦς γάμου τῶν ἐφαίνετο δ' αὐτὸς λίαν ἐρωτευμένος, λίαν εὐτυχῆς.

Ἐψῶσα τὸ βλέμμα πρὸς τὸ δικτυωτόν, ἐνθα ὄλα τὰ δέματα, τὰ κομισθέντα ὑπὸ τοῦ ὑπηρετοῦ τοῦ γείτονός μου, ἐπαλλον εἰς τὰς δονήσεις τοῦ συρμοῦ, καὶ ἡ φωνὴ τοῦ θεράποντος μοὶ ἐπανήρχετο ὡσεὶ μόλις ἔπαυσεν νὰ ὁμιλῇ.

Εἶπεν εἶπει.

— Ορίστε, κύριε, ὄλα εἶνε πέντε. Τὰ γλυκίσματα ἡ κοῦκλα, τὸ τύμπανον, τὸ ὄπλον καὶ ἡ κρεατόπτητα.

Τότε, ἐν μιᾷ στιγμῇ, μυθιτόρημα συνετέθη καὶ ἀνεῖλιχθη ἐν τῇ κεφαλῇ μου.

Ὁμοιάζε, πλὴν ἀλλ' ὅμως, πρὸς πάντα ὅσα ἀνέγων καθ' ἃ, ὅτε μὲν ὁ νέος, ἄλλοτε δὲ ἡ νεανὶς, συζεύγνυται τὸν μνηστῆρὰ τῆς ἣ τὴν μνηστῆν του μετὰ τὴν καταστροφὴν, εἴτε σωματικὴν, εἴτε οικονομικὴν. Λοιπὸν, ὁ ἀξιοματικὸς οὗτος ὁ ἀκρωτηριασθεὶς ἐν τῷ πολέμῳ εἶχεν ἀνεύρει, μετὰ τὴν ἐκστρατεῖαν τὴν κόρην ἣν τῷ ὑπεσχέθησαν, καὶ αὕτη τηροῦσα τὴν ὑπόσχεσίν της, τῷ παρεδόθη.

Ἐκρίνα τοῦτο ὠραῖον, ἀλλ' ἀπλοῦν, ὡς κρίνουνσι ἀπλᾶς ὄλας τὰς ἀφοσιώσεις καὶ ὄλα τὰ δράματα τῶν βιβλίων καὶ τοῦ θεάτρου. Φαίνεται πάντοτε, ὅταν ἀναγινώσκῃ τις ἢ ὅταν ἀκούῃ, εἰς τὰς σχολὰς ταύτας τῆς μεγαλοψυχίας, ὅτε θὰ ἐθυσιαζέτο αὐτὸς ἕκαστος μετ' ἐνθουσιαστικῆς εὐχαριστήσεως, μετ' ὀρμῆς μεγαλοπρεπούς. Ἀλλ' εὐρίσκεται κακίστης διαθέσεως, ὅταν φίλος δυστυχῆς ἐρχεται νὰ σὰς ζητήσῃ ὀλίγα χρήματα.

Εἶτα, αἰφνης, ἑτέρα ὑπόθεσις, ἥττον ποιητικὴ καὶ μάλλον πραγματικὴ ὑπεκατέστησε τὴν προτέραν· ἴσως ἦτο συζευγμένος πρὸ τοῦ πολέμου, πρὸ τοῦ φρικώδους συμβάντος τῆς ὀβίδος τῆς ἀποκοψῆς τὰς κνήμας, καὶ ὤφειλεν, ἐκείνη, ἡ σύζυγος, βαρυαλγῆς καὶ ὑπομονητικῆ, νὰ δεχθῆ, νὰ ἐπιμεληθῆ, νὰ παραμυθῆσθαι, νὰ ὑποστηρίξῃ τὸν σύζυγον ἐκείνον, ἀπελθόντα ἰσχυρὸν καὶ ὠραῖον, ἐπανελθόντα δὲ μὲ τοὺς πόδας ἀποκεκομμένους, φρικώδεις λείψανον προσηλωμένον εἰς ἀκινήσιαν, εἰς ἀγανακτήσεις ἀνεργήτους καὶ εἰς τὴν μοιραίαν πάχυνσιν.

Εἶνε εὐτυχῆς ἡ κατατρέχεται; Ἐπιθυμία ἐλαφρὰ κατ' ἀρχάς, εἶτα μεγαθυνομένη, εἶτα ἀκατάσχετος, μὲ κατέλαβε νὰ γνωρίσω τὴν ἱστορίαν του, νὰ μάθω τοῦλάχιστον τὰ καίρια σημεῖα αὐτῆς, ἅτινα θὰ μοὶ ἐπέτρεπον νὰ μαντεύσω ὅτι δὲν θὰ ἦδύνατο ἢ δὲν θὰ ἤθελε νὰ μοὶ εἶπῃ τῷ ὁμίλιον ὄλας

σκεπτόμενος. Εἶχον ἀνταλλάξει λόγους τινὰς κοινούς· καὶ ὕψων τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ δικτυωτόν, διενουόμεν. «Ἐπάρχουσι λοιπὸν τρία παιδιὰ· τὰ γλυκίσματα εἶνε διὰ τὴν σύζυγον του, ἡ κοῦκλα διὰ τὴν μικρὰν του κόρην, τὸ τύμπανον καὶ τὸ ὄπλον διὰ τοὺς υἱοὺς του, ἡ δὲ κρεατόπτητα ἐκείνη δι' αὐτόν.»

Αἰφνης, τὸν ἠρώτησα:

— Εἰσθε πατήρ, κύριε;

Ἀπήντησε:

— Ὁχι, κύριε.

Ἐσυγγίσθην ἐξαπίνης ὡσεὶ εἶχον πράξει χονδροειδῆ ἀπρέπειαν καὶ ἐπανελάθον:

— Σὰς ζητῶ συγγνώμην τὸ ἐσκέφθην ἀκούων τὸν ὑπρέτην σὰς νὰ ὁμιλῇ περὶ παιγνιδίων· ἀκούει τις χωρὶς νὰ προσέξῃ καὶ κάμνη τι παρὰ τὴν θέλησίν του.

Ἐμειδίασε, εἶτα ἐμορμούρισε

— Ὁχι, δὲν εἶμαι μάλιστα οὔτε συνεζευγμένος· εἶμαι εἰς τὰ προκαταρκτικά.

Ἐλάθον τὸ ὄρος ἀναμνησκόμενον αἰφνιδίως.

— Ἄ!... ἀλήθεια, εἰσθε μεμνηστευμένος ὅταν σὰς ἐγνώρισα... μεμνηστευμένος μετὰ τῆς δεσποινίδος Δὲ Μανδάλ, νομίζω;

— Μάλιστα, κύριε, ἡ μνήμη σας εἶνε ἐξαίρετος.

Ἐσχον ὑπέριμετρον τόλμην καὶ προσέθηκα:

— Μάλιστα, νομίζω ὅτι ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη λεχθέν, ὅτι ἡ δεσποινὶς Δὲ Μανδάλ εἶχε συζευχθῆ τὸν κύριον... τὸν κύριον...

Ἐπρόφερην ἠούχως τὸ ὄνομα τοῦτο:

— Τὸν κ, Δὲ Φλερέλ

— Μάλιστα, ἀκριβῶς;... μάλιστα... ἐνθυμοῦμαι μάλιστα, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ, ὅτι εἶχον ἀκούσει νὰ ὁμιλῶσι περὶ τῆς πληγῆς σας.

Τὸν ἠτένισα κατὰ πρόσωπον καὶ ἠρρυθρίασε.

Ἦ εἰλικρινῆς μορφὴ του, ἡ εὐσαρκος ἦν ἰσχυρὸν βεῦμα αἵματος καθίστα ἦδη πορφυράν, ἐχρωματίσθη ἔτι μᾶλλον.

Ἀπήντησε μετὰ ζωηρότητος, μετὰ τῆς αἰφνιδίας θέρμης ἀνθρώπου ὑπερασπιζομένου ὑπόθεσιν ἀπολεσθεῖσαν ἐκ τῶν προτέρων, ἀπολεσθεῖσαν ἐν τῷ πνεύματι του καὶ τῇ καρδίᾳ του, ἀλλ' ἦν θέλει νὰ κερδίσῃ πρὸ τοῦ κοινού:

— Ἐχουσιν ἄδικον, κύριε, νὰ προσφέρωσι τὸ ὄνομα τῆς κυρίας Δὲ Φλερέλ παρὰ τὸ ἐμόν. Ὅταν ἐπανελλθον ἐκ τοῦ πολέμου, ἄνευ τῶν ποδῶν μου, φεῦ! δὲν θὰ ἐδεχόμεν ποτὲ νὰ καταστῇ ἐκείνη σύζυγός μου. Ἦτο δυνατόν; ὅταν συζεύγονται, κύριε, δὲν πρόκειται περὶ ἐπιδείξεως μεγαλοφροσύνης· πρόκειται αὕτη νὰ ζῆσῃ, ὄλας τὰς ἡμέρας, ὄλας τὰς ὥρας, τὰ λεπτά, τὰς στιγμὰς, παραπλεύρως ἀνθρώπου, καὶ ἐὰν ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶνε βεβλαμμένος, καταδικάζεται συζευγόμενος αὐτόν, εἰς βάσανον ἣτις θὰ διαρκέσῃ μέχρι τοῦ θανάτου!... Ὡ! καταλαμβάνω, θαυμάζω ὄλας τὰς θυσίας, τὰς ἀφοσιώσεις, ὅταν ἔχωσιν ὄριον, ἀλλὰ δὲν ἀποδέχομαι τὴν ἀπάρνησιν γυναικὸς ὀλοκλήρου ζωῆς, ἣν αὕτη ἐλπίζει εὐτυχῆ, ὄλων

τῶν τέρψεων, ὄλων τῶν ὀνείρων, διὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸν θαυμασμόν τῶν θεατῶν... Ὅταν ἀκούω ἐπὶ τοῦ δαπέδου τοῦ θαλάμου μου τὸν δοῦπον τῶν ποδῶν μου καὶ τῶν βακτηριῶν μου, τὸν θόρυβον αὐτὸν μύλου ὃν παράγω εἰς ἕκαστον βῆμα, ἔχω ἐξαγριώσεις νὰ πνίξω τὸν ὑπρέτην μου. Πιστεύετε ὅτι δύναται τις νὰ δεχθῇ παρὰ γυναικὸς νὰ καρτερήσῃ πρὸς ὅτι αὐτὸς δὲν ἀνέχεται; Καὶ ἐπειτα, φαντάζεσθε ὅτι εἶνε ὠραία τὰ ἄκρα τῶν κνημῶν μου;...

Ἐσίγησεν. Τὶ νὰ τῷ εἶπω; ἀνεύρισκα ὅτι εἶχε δίκαιον. Ἦδύναμην νὰ μεμφθῶ, νὰ καταφρονήσω, ν' ἀπονείμω μάλιστα ἄδικον, εἰς ἐκείνην; Ὁχι. Ὅμως; τὸ γεγονός σύμμετρον πρὸς τὸν κανόνα, τὸ ὀρθόν, τὴν ἀλήθειαν, τὸ προσήκον, δὲν ἱκανοποιεῖ τὴν ποιητικὴν μου ὄρεξιν· τὰ ἠρωϊκὰ ταῦτα λείψανα μοὶ προῦκάλεσαν ὠραίαν θυσίαν ἣς ἐσπερούμην καὶ ἡθανόμεν ἐκ τοῦτου ἀπογοητεύσιν.

Τὸν ἠρώτησα αἰφνης:

— Ἦ κ. Δὲ Φλερέλ ἔχει τέκνα;

— Μάλιστα, μίαν κόρην καὶ δύο παιδιὰ. Δι' αὐτὰ δὲ φέρω τὰ παιγνίδια ταῦτα· ὁ σύζυγος αὐτῆς καὶ ἐκείνη ὑπῆρχαν ἀγαθότατοι πρὸς ἐμέ.

Ὁ σουρμὸς ἀνήρχετο τὴν κλιτύν, τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ, διέβη τὴν στήραγγα, εἰσῆλθε εἰς τὸν σταθμὸν ἐσταμάτησε.

Ἐμελλον νὰ προσφέρω τὸν βραχίονά μου διὰ νὰ βοηθήσω πρὸς κατάβασιν τὸν ἠκρωτηριασμένον ἀξιοματικόν, ὅτε δύο χεῖρες ἐξετάθησαν πρὸς αὐτόν, διὰ τῆς ἀνοικτῆς θύρας.

— Καλημέρα! ἀγαπητὲ Ῥεβαλιέρ!

— Ἄ! καλημέρα, Φλερέλ!

Ὅπισθεν τοῦ ἀνδρὸς ἡ σύζυγος ἐμειδία φαιδρά, ἀκόμη ὠραία, στέλλουσα «Καλημέρα» διὰ τῶν χειριδωμένων δακτύλων της.

Μικρὰ κόρη, παρ' αὐτὴν ἐσκίρτα ἐκ χαρᾶς, καὶ δύο παιδιὰ παρετήρουν μετ' ἀπλήστων ὀφθαλμῶν τὸ τύμπανον καὶ τὸ ὄπλον μεταβαίνοντα ἐκ τοῦ δικτυωτοῦ τῆς ἀμαξίας εἰς τὰς χεῖρας τοῦ πατρὸς των.

Ὅτε ὁ πάσχων εὐρέθη ἐπὶ τοῦ κρητιδώματος, ὄλα τὰ παιδιὰ τὸν ἐνηγαλίσθησαν.

Εἶτα, ἤρξαντο πορευόμενοι καὶ ἡ κορασίς, ἐκ στοργῆς, ἐκράτει ἐν τῇ μικρᾷ της χεὶρὶ τὸ δεκανίκιον, καθὼς θὰ ἦδύνατο νὰ κρατήσῃ, βαδίζουσα παραπλεύρως αὐτοῦ, τὸν ἀντίχειρα τοῦ μεγάλου της φίλου.

Ω

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἦ βροχῆ, ὅταν πίπτῃ, ἀκούεται, ὄχι ὅμως καὶ ἡ χιών. Καὶ ἡ συνήθης θλίψις εἶνε ὁμοίως θορυβώδης, ἀλλ' ἡ συγκινωμένη θλίψις εἶνε σιωπηλή.

(Auerbach.)

Μὴ νομίσης ποτὲ ὅτι, ἐπειδὴ εἶσαι φίλος, ἔχεις διὰ τοῦτο

καί τήν ἄδειαν νά λέγη πράγματα δυσάρεστα πρὸς τοὺς φίλους σου. Ἐξ ἐναντίας, ὅσα στενωτέρα εἶναι ἡ σχέσις σου μὲ πρόσωπόν τι, τόσῳ μὲ πλειοτέραν δεξιότητα καὶ εὐγένειαν πρέπει νά φέρῃσαι.

Ὁ ἀπερίσκεπτος καὶ ἄκαρπος ζῆλος ὁμοιάζει ἄνθρωπον, ὅστις ἐξεγείρει ἄρρωστον κοιμώμενον, ἵνα ἐρωτήσῃ αὐτὸν πῶς ἔχει.

Ἡ ἐνδοξος καταγωγή εἶναι φορτίον βαρύτερον, τὸ ὅποιον ὅστις δὲν τὸ φερεῖ μετὰ τιμῆς, ἀναγκάζεται νά τὸ σῦρη μετ' αἰσχύνῃς. (Segur).

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὡς ἡ δρόσος τῆς πρωΐας· μόνον ἐντὸς καθαροῦ δοχείου μένει καθαρά. (Bernardin de St Pierre).

Ἡ εὐφυΐα μορφοῦται ἐν τῇ ἐρημίᾳ, ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὁ χαρακτήρ. (Coethe).

Τὸ πνεῦμα καὶ ἡ εὐφυΐα εἶνε συνώνυμα τῆς μωρίας ὡσὰκίς δὲν κυβερνῶνται ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου.

Ὁ ἔχων πνεῦμα δύναται πολλάκις νά ᾔνη ἀνόητος ἄνθρωπος, οὐδέποτε ὁμῶς ὁ ἔχων κρίσιν. (Larochefoucaud).

Ἡ εὐφυΐα πλάττει, ἡ κρίσις δικαιώνει. Ἡ κρίσις εἶνε ὁ ὀρθὸς λόγος τῆς εὐφυΐας, ἥτις ἔνευ ἐκείνης δὲν εἶναι ἡ περιβλεπτός τις παραφροσύνη. (Chateaubriand).

Ἐπάρχει παραφροσύνη νοῦς καὶ παραφροσύνη χαρακτήρος. Ἡ μὲν πρώτη θεραπεύεται, ἡ δευτέρα ὁμῶς εἶναι ἀνάτατος.

Ἡ συκοφαντία εἶνε ὡς ὁ ἄνθραξ· ὅταν δὲν καίῃ βυβαίνει.

Μετὰ τοὺς ἀδάμαντας, ἡ κρίσις εἶνε τὸ σπανιωτάτον τῶν κειμηλίων. (La Bruyere).

Φ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΟΥ

Ο ΚΥΡ ΣΤΑΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΚΥΡ ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

«Καταρρέομεν, καταρρέομεν, καταρρέομεν».

Καίτοι ἐκρίθη καὶ ἔτυχε τῆς προσήκουσης ὑπολήψεως τὸ μικρὸν τοῦτο μελέτημα, ὁμῶς ἀληθῶς δὲν εἶναι παράκαιρον πλέον νά γραφῇ τι ἐπι περὶ αὐτοῦ, καθ' ὅτι παντὸς ἔργου ἀξίας ἀνομολογουμένης, ἡ ἀνάμνησις δὲν ὑπόκειται εἰς γηρασμόν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπαναγκαιότερον ἀποβαίνει νά μελετᾶται συχνῶς, ἐπειδὴ τότε δὴ διακρίνονται καὶ αἱ κατὰ τὰς πρώτας ἐπισκοπήσεις αὐτοῦ διαλαθούσαι λεπτότητες. Εἶτα τὸ μικρὸν τοῦτο πλὴν πολὺ βαρύνον ἔργον ἔχει τὸ προτέρημα νά ἡ τόσῳ μᾶλλον ἐπικαιρον πάντοτε, ὅσα ἀτυχῶς ἐπὶ μᾶλλον ὁσημέραι διαφθειρόμεθα. Καὶ σήμερον δέ, τὰ μὲν τούτου ἕνεκα ὁμιλοῦμεν περὶ αὐτοῦ, τὰ δὲ διότι αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην νά ρηθῶμεν τὸν στόνον τῆς θλίψεως ἣν ἐνέπνευσαν ἡμῖν, αἱ ἀλγεῖναι ἀλήθειαι τοῦ.

Ὁ κύρ Στάμος καὶ ὁ κύρ Λάμπρος, εἰσὶν τινες εὐτελεῖς κοινοὶ δι' ἡμᾶς, ὅτινες ἀληθῶς ἀδὲν δυνάμεθα ἐπὶ τῶν ἰδίων ἡμῶν ἐκ καλάμης καὶ ἀχύρου ποδῶν ἐπὶ μίαν μόνην στιγμὴν μόνον νά στηριχθῶμεν, ἀλλ' ὁμῶς κατὰ τὸν συγγραφέα καὶ κατ' οὐσίαν εἶνε ἀδαμαντινοὶ κρίκοι ἐκ τῆς μακρᾶς χρυσοῦς ἀλύσεως τῶν ἀθλητῶν τοῦ κόσμου τούτου. Διότι ἀπλοὶ μὲν ἀλλὰ χρηστοὶ περιθάλπουσι παρ' αὐτοῖς τὴν ἀρετὴν καὶ σωφροσύνην, τὴν ἐντιμότητα καὶ εὐσέβειαν, αἰτινες παρέχουσιν εἰς τὸν βίον τὴν ἡρεμίαν τῆς ἡσυχάζουσης συνειδήσεως καὶ τὴν ἀγαλλίαν τῆς αὐταρκείας. Οὐτε ἡ σημερινὴ τῶν ἠθῶν ἔκκλησις, ἀλλ' οὐτε καὶ αἱ μωραὶ κουφότητες εὐρόν ποτε θέσιν παρὰ τὴν ἐστίν αὐτῶν, καὶ ἐκ τούτου αὐτοὶ μὲν εὐήμεροισι, οἱ δὲ ἄλλοι διὰ τοῦ χρηστοῦ παραδείγματός των φιλοτιμοῦνται εἰς μίμησιν, ἐν ᾧ σήμερον ἀντὶ ταύτης τῆς ὠραίας καὶ καθαρίου εἰκόνας, ἡ ἡμετέρα κοινωνία προσφέρει εἰδεχθῆ θεάματα κατὰ πᾶν σημεῖον τῆς ἐνεργείας τῆς. (Ὅτε ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς συναλλαγαῖς πίστις, οὔτε ἐν τοῖς ἠθεσι χρηστότης, οὔτε οἰκογενειακαὶ ἀρεταί, φιλία, εὐσέβεια, οὔτε οὐδὲν ἄλλο τῶν καλῶν ἐσκήνωσέ που παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ περὶ ὅλα κατεπέσαμεν ἀπομακρυνθέντες τῶν προγονικῶν ἠθῶν, ἀπολακτίσαντες τὰς καταληφθείσας ἡμῖν πολυτιμὰς παρακαταθήκας αὐτῶν, πλὴν οὔτε καὶ ἀντικαταστήσαντες τινὰς τούτων, ἀφ' οὗ αἱ ἐμφανιζόμεναι σὺν τῷ χρόνῳ ἀνάγκαι τὸ ἀπαιτοῦσι, δι' ἐθίμων καὶ ἀρχῶν χρηστῶν καὶ ἐντίμων. «Α! πόση θλίψις καταπλυμμουρεῖ τὴν καρδίαν πρὸ αὐτῶν τῶν ἀλγεινοτάτων ἀτασθαλιῶν τῶν Ἑλλήνων, πόση μελαγχολία συσκιάζει τὴν ψυχὴν τοῦ ἐπισκοποῦντος τὸ κοινωτικὸν τοῦτο θέαμα· καὶ αὐτὰ δὲ τὰ ὕστατα καὶ εὐγενέστατα, ὁ πατριωτισμὸς καὶ τὸ φιλόπατρι ἐπνίγησαν. ἐξηφανίσθησαν. «Α! εἶνε φρικώδης ἡ θέσις μας· «Καταρρέομεν, καταρρέομεν, καταρρέομεν».)

Ἴδου ἡ βᾶσις τῆς κοινωνικῆς μελέτης τοῦ κ. Παρασκευαΐδου. Δύναται τις νά μὴ ἀλγήσῃ ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ δυσμοίρᾳ; Αἰσθανόμεθα ἐν τοῖς λόγοις τῶν ὀλίγων αὐτῶν σκέψων διαπνέοντα τὸν πόνον ὃν ἐγέννησεν ἡ προσφιλόσοφος μελέτη τῶν παρ' ἡμῖν. Πικρία, πικρὰ ἐπι εἰρωνεία πληροὶ τὴν καρδίαν τοῦ γράφοντος, δι' ἧς μαστίζει τὰ πρόσωπα ὅλων ὅχι ἐκ τῆς ἐλπίδος ν' ἀναστρέψῃ τὴν πορείαν αὐτῶν, ἀλλὰ, διότι δὲν δύναται πλέον νά συγκρατήσῃ τὴν σφραδάζουσαν καρδίαν του. Καὶ ὁμῶς, αὐτοὶ οἱ ἡμεροὶ λόγοι οἱ τόσῳ ἀταραχῶς ἀπὸ τῆς καρδιᾶς καὶ τοῦ στόματος ἐκβαίνοντες, εἶνε σταγόνες καυστικοῦ ὄξεως πίπτοντος ἐπὶ τῶν σηπομένων σαρκῶν μας, ἵνα θεραπεύσωσι τὴν γάγγραιναν αὐτῶν, ἔχουσιν ἄπειρον τὴν δύναμιν, διότι ἐξευτελίζουσι πράγματα, ὧν τινων ἀληθῶς κατανουῶμεν τὴν ἐξευτελιστικότητα καὶ ὧν θέλομεν ν' ἀπαλλαγῶμεν, ὅθεν καὶ διατελοῦμεν ἐν αἰσθηματικῶν εὐχαριστήσεως ἀκούοντες τὰς κατ' αὐτῶν καταφορὰς, πλὴν ὁμῶς ἀφ' ὧν δυσχεραίνομεν σπουδαιότατα νά ἐλευθερωθῶμεν. Ὅλιγαί μελεταὶ οἶα ἡ προκειμένη θὰ ἐνέπνευε τὸ θάρρος καὶ τὴν δύναμιν νά τὰ ἐκρίζωσωμεν ἀφ' ἡμῶν πλὴν καὶ πάλιν δυστυχέστατα

οἱ μὲν πολλοὶ περὶ ἄλλα διατρίβουσι βλαπτικὰ καὶ ὀλέθρια, οἱ δὲ τ' ἀγαθὰ ἐπιστάμενοι ἐφησυχάζουσι ἀπογοητευθέντες.

Διατελοῦμεν ὑπὸ τὴν θλίψιν τὴν ἐκ τούτων τῶν δυστυχῶν, αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην ν' ἀποσπάσωμεν ἐνταῦθα τὰς εὐγλώττους ταύτας γραμμάς, ὅπως ἴσως προτραπῶσι τινες εἰς τὴν μελέτην τῶν ὀλίγων σελίδων τοῦ ἔργου τούτου καὶ ὠφεληθῶσι, ὅπερ ἔπρεπε ν' ἀποβῇ ἐγκόλπιον παντός Ἑλλήνος, ἐκάστη δὲ παράγραφος οὐτινος περικλείει ἀνά ἐν θέμα δεόμενα ἰδίας ἀναπτύξεως.

Ὅστω, φίλοι, δὲν πρέπει νά θαυμοῖ ἡμᾶς τῶν ὀλίγων ἡ ἀρετὴ ὅσον ἡ ἀρετὴ τῶν πολλῶν, ἐξ ὧν μόνον ἄρουνται τὴν ρώμην καὶ τὸ κράτος αὐτῶν αἱ ἔξοχοι τῆς Πολιτείας κορυφαί. Ἀπαράλλακτα καὶ ἐν μέσῳ τῶν κοιμητηρίων πολλοὺς βλέπομεν τύμβους λαμποκοποῦντας ἐν ἀφρονίᾳ λευκῶν μαρμαρῶν καὶ χρυσοῦν ἐπιγραμμάτων, ἀλλ' ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ κοιμητηρίου, παρ' αὐτὸν ἴσως τῆς ἀνθρωπίνης κουφότητος τὸν τύμβον, κείνται ὑπὸ τὴν χλοερὰν ἡμῶν μητέρα καὶ τροφὸν οἱ σιωπῶντες στρατιῶται καὶ μάρτυρες τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ δικαίου. Τῶν μωρῶν περιέργων οἱ πόδες καταπατοῦσι τὰ πτωχὰ τῶν ἀνθύλλια καὶ τὴν ταπεινὴν τῶν χλόην ἵνα μὲ ἀπληστον ὄμμα ἴδωσι καὶ θαυμάσωσι τὸ μαρμαροστεφές ὕψος τοῦ στεφανοστολιστοῦ τύμβου τοῦ μεγάλου τῶν πολιτῶν ἡγέτου, ἐνίστε δὲ καὶ τοῦ μεγαλοπρεποῦς τύμβου τοῦ καταλιπόντος ὄλιθον βαθῦν τοῖς κληρονόμοις, ἵνα οὗτοι καὶ τὸν θάνατον τιμῆσωσι καὶ μὲ πένθος πυκνὸν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν καλύψωσιν.»

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

3. Σιδηρόδρομοι.

Ἡ Εὐρώπη ἕνεκα τῆς μεγάλης ἀναπτύξεως τῶν παραλιῶν καὶ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν λιμένων, εὐρίσκεται εἰς τὴν μείζονα ἀνάγκην τῶν ἄλλων ἡπείρων πρὸς κατασκευὴν σιδηροδρόμων. Τὸ νῦν σύμπλεγμα ἔχει τὰς ἑξῆς γραμμάς:

- α'. Πετρούπολεως — Βερολίνου — Βρυξελλῶν — Παρισίων — Μαδρίτης — Λισαβῶνος.
- β'. Λονδίνου — Παρισίων — Βρενδισίου (ὅθεν εἰς Ἰνδίας).
- γ'. Παρισίων — Λονδίνου — Βιέννης — Κωνσταντινουπόλεως — Βερολίνου — Θεσσαλονίκης

Μετὰ τινὰ δ' ἐτη βεβαίως ὁ Πειραιεὺς θὰ καταστῇ τὸ νῦν τέρμα τῆς τελευταίας ἀκτινοειδοῦς διακλαδώσεως.

Αἱ πρώτισται σύραγγές εἰσιν ἡ τοῦ Ἁγίου Γυθάρδου ἐν Ἑλβετίᾳ 14,912 μτρ. μήκουσ καὶ ἡ τοῦ Mont-leuis ἐν τοῖς ὀρίοις Ἑλβετίας καὶ Ἰταλίας 13,052 μτρ.

Ἐκ τῶν τῷ 1888 ὑπὸ κατασκευῆς καθ' ὅλον τὸν κόσμον σιδηροδρόμων 515,000 χιλ. τὰ 205,000 ἀνήκουσι τῇ Εὐ-

ρώπῃ καὶ 225,000 ταῖς Ἡνωμέναις πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς.

4. Τὰ οἰκονομικὰ τῶν Ἡνωμένων πολιτειῶν.

*Ἔσοδα (1887—88) 371,403,278 δολ. = 1,857,016,390 φρ.
*Ἐξόδα » 315,835,428 δολ. = 1,179,117,140 φρ.
Ἀπεσβίσθησαν ἐκ τοῦ δημοσίου χρέους·
47,903,248 δολ. = 239,516,240 φρ.

Τὸ δὲ δημόσιον χρέος ὅπερ τῇ 31 Αὐγούστου 1865 ἀνήρχετο ἐκ 2,756,431,271 δολ. ἤλαττώθη μέχρι τῆς 1 Νοεμβρίου 1888 εἰς 1,137,290,036 δολ. δηλαδὴ κατὰ 8 δισεκατομμύρια ἐντὸς 23 ἐτῶν. Ὑπολογίζουσι δὲ ὅτι μετὰ δέκα ἐτη ἔσται τελείως ἀπεσβεσμένον.

Ἡ περιουσία τῶν Ἡνωμένων πολιτειῶν ὑπολογίζεται εἰς 275 δισεκατομμύρια, ἐναντι 225 τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας καὶ εἰς 200 τῆς Γαλλίας. Κατὰ τὸ 1850 ἡ περιουσία τῶν Ἡνωμένων πολιτειῶν ἦτο μόνον 42 δισεκατομμύρια, ἐν ᾧ τῆς Μ. Βρετανίας 112 1/2 δισεκ. Ἐκ τούτου συμπεραίνεται ὅτι αἱ Ἡνωμέναις πολιτεῖαι εἰσι τὸ πλουσιώτερον καὶ εὐτυχεστέρον κράτος τοῦ κόσμου. Πῶς δὲ ἀπέβη τοιοῦτον δύναται τις νά εἰκάσῃ ἐκ τοῦ ἐπομένου πίνακος.

Στρατὸς ἐν εἰρήνῃ 27,489, ἐν πολέμῳ 7,920,764. Στόλος: πλοῖα 91 ὧν 12 καταδρομικά, μετὰ 490 πυροβόλων, προυπολογισμὸς ἀμφοτέρων 44,000,000 δολ. = 270,000,000 φρ. ἦτοι 4,37 φρ. δι' ἕκαστον κάτοικον· ἐν ᾧ ἐν Εὐρώπῃ αὐτὴ ἡ μικρὰ Δανία διατηρεῖ ἐν εἰρήνῃ 36000 στρατοῦ, αἱ δὲ πολεμικαὶ παρασκευαὶ μόνος τῆς Γαλλίας εἶνε πενταπλάσιαι, διότι ἀντιστοιχοῦσιν ἐξ αὐτῶν 24,90 φρ. κατ' ἄτομον. Ἀναμφιβόλως ἡ εἰρήνη, ἥτις ἐπάγεται τὴν ἐργασίαν προήγαγε τὸ κράτος.

Αἱ πυραμίδες καὶ τὸ Σινικὸν τεῖχος.

Τὰ μέγιστα μνημεῖα τοῦ κόσμου καὶ τῶν αἰῶνων εἰσὶν αἱ Αἰγυπτιακαὶ πυραμίδες καὶ τὸ Σινικὸν τεῖχος. Ὑπολογίζεται λοιπὸν ὅτι αἱ τρεῖς μέγισται, ἡ γνωστὴ τοῦ Χέπος καὶ τοῦ Χερρώνος καὶ τῆς ἄλλῃ, ἔχουσα ὅλην 4,693,000 κυβικῶν μέτρων λίθου· διὰ ταύτης δὲ ἠδύνατο νά κατασκευασθῇ τεῖχος 9 ποδῶν ὕψους καὶ 1 πλάτους διατεμένον τὴν Ἀφρικὴν ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας μέχρι τοῦ κόλπου τῆς Γουινέας Ἄλλὰ θαυμασιώτερον ὑπελογίσθη περὶ τοῦ Σινικοῦ τεύχους, ὅτι ἐκ τῆς ὕλης τοῦ ἠδύνατο νά κατασκευασθῇ τεῖχος 6 ποδῶν ὕψους καὶ 2 ποδῶν πλάτους, περιβάλλον διὰ τὴν γῆν.

Καὶ ὁμῶς μεθ' ὅλα ταῦτα τὰ τεράστια, ὁ μικρὸς Παρθενώνμας, ὀλίγων τετραγωνικῶν μέτρων ἕκτασιν κατέχων συγκεντρῶν ὅλου τοῦ κόσμου τὰ βλέμματα.

Νησοί.

Αἱ μεγαλειότεραι νῆσοι τοῦ κόσμου εἰσὶν αἱ: Νέα Γουινέα 785,362 τετρ. χιλ.

Βορείος	940,840
Μαδαγασκάρη	591,964
Σουμάτρα	440

Αἱ Βρετανικαὶ νῆσοι ἀμφότεροι ἀποτελοῦσιν ἑκτασιν 314, 628 τετρ. χιλ. Ἡ δὲ Αὐστραλία δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν θεωρουμένη ὡς ἡπειρος, ἀφ' οὗ καὶ αἱ ἄλλαι ἡπειροὶ εἰσιν νῆσοι. Αἱ τρεῖς πρῶται νῆσοι εἰσὶ μείζονες καὶ αὐτῆς τῆς Γαλλίας (536,408, τετρ. χιλ).

ΔΙΧΩΣ ΝΑ ΤΟ ΘΕΛΩ.

Δίχως νὰ τὸ θέλω σ' ἔχω ἀγαπήσει·
Δίχως νὰ τὸ θέλω σ' ἔχω ἐρωτευθῆ
Μέσα ἢ καρδιά μου ὅλη σ' ἔχει κλείσει·
Καὶ γυρνᾷ μαζύ σου ὅπου κι' ἂν βρεθῆ.

Δίχως νὰ τὸ θέλω μ' ἔχεις ξετρελάνει
Καὶ μὲς τὴν καρδιά μου ἀναψες φωτιά,
Δίχως νὰ τὸ θέλω θῦμα μ' ἔχει κάνει
Μία σου καὶ μόνη φλογερὴ ματιά.

Δίχως νὰ τὸ θέλω, κόρη ζηλεμένη,
Κόρη μαυρομάτα, κόρη ντροπαλή
Δέθηκε ἡ καρδιά μου καὶ ἔμεινε δεμένη
Γιὰτὶ ν' ἀγαπάει ἔμθε πολὺ.

Δίχως νὰ τὸ θέλω, κόρη τιμημένη
Σοῦχω κτίσει πέρα μιά θερμὴ φωλιὰ,
Δίχως νὰ τὸ θέλω σοῦχω φυλαγμένη
Γιὰ νὰ ξαποστάσης μὲ πιστὴ ἀγκαλιά.

Δίχως νὰ τὸ θέλω κάτι θὰ σοῦ πῶ
Μὲ φωνὴ σβυσμένη, μὲ φωνὴ μιστὴ
Ἄφου βλέπεις πόσο, πόσο σ' ἀγαπῶ,
Τάχα μαυρομάτα μ' ἀγαπᾷς κ' ἐσύ;

Ἐν Πειραιεῖ Μάιος 1890.

ΕΠΗΜ. Π. ΠΟΛΙΤΑΚΗΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΑΤΑ ΛΑΜΑΡΤΙΝΟΝ

Ὅπόσον εἶνε συμπαθῆς, παρθένε ἢ μορφῆ σου
Κι' εἰς τὴν ψυχὴν μου ἔρωτα ὅπόσον μοὶ ἐμπνέει
Νομίζω πῦρ οὐράνιον πῶς ἡ εἰκὼν ἔκχει·
Κι' εἰς θεῖαν φέρει ἑκτασιν ἢ μάγος σιωπῆ σου.

Πῶς μεῖδιοῦν μοὶ φαίνεται, τὰ πάναγνά σου χεῖλη
Καὶ τὸ παρήγορον αὐτὸ μεῖδιμα μ' εὐφραίνει

Χρυσῇ ἐλπίδος εἶν' ἄκτις, ἄκτις προωρισμένη
Μέσω τῶν μαύρων θλίψεων τὸ φῶς τῆς ν' ἀποστείλῃ

Ἐὰν εἰς πάντας τοὺς θνητοὺς ἐμπνέης τὴν λατρείαν
Σ' ἐμὲ ἐμπνέεις, Δέσποινα, λατρείαν ὑπερτέραν
Καὶ λησμονῶν τῶν θλίψεων ζωὴν μου τὴν προτέραν
Πλήρη ἀγαλλιᾶσεως, νομίζω τὴν καρδίαν.

Ὅποταν τὴν εἰκόνα Σου τὴν θεῖαν ἀντικρύσω
Τῆς πρώτης ἡλικίας μου τοὺς χρόνους ἐνθυμοῦμαι
Καὶ εἰς ἰδανικότητος τὰς σφαίρας ἀνυψοῦμαι
Ἐπιθυμῶν τὴν πρόσκαιρον ζωὴν αὐτὴν ν' ἀφήσω.

Πλὴν τώρα ἀνεπιστρεπτὴ παρῆλθον φεῦ! οἱ χρόνοι
Καὶ τὸ ἀγνόν μου παρελθόν, ὡς ὄναρ μ' ἐνθυμίζει
Ἡ πάνσεπτός Σου ἡ εἰκὼν, ποῦ τὴν ψυχὴν ἀγνίζει
Καὶ εἰς λατρείαν ἀληθῆ τὸν νοῦν μου συγκεντρώνει.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5 Μαΐου 1890

Κ. ΓΙΟΥΛΔΑΣΗΣ.

ΜΑΚΡΑΝΤΗΣ

Εἶσαι μακρὰν μου ἔννοσις, φιλότατῃ τὴν ὀδύνην,
Ἐν, ἢ θρηνώδης φράσις μου ἐν τῇ ψυχῇ μου χύνει·
Εἰς θύελλαν μετέβαλε τὴν πρῆφν μου γαλήνην,
Καὶ ἡ ἐλπίς μου, ὡς λαμπάς, ἀστραπαιῶς σβύνει.

Ὡς ἰνδαλμα τῶν πόθων μου, ὡς πολικὸν ἀστέρα,
Τὸ πρῶτον σὲ ἤτένισα εἰς τὸν ὀρίζοντά μου,
Καὶ πῶς θὰ λάμψῃ, ἤλιπια, ἢ ποθητὴ ἡμέρα,
Καθ' ἣν, θὰ παύσουν τὰ φρικτὰ καὶ ἄληκτα δεινά μου.

Ναυάγιον πολὺπλαγκτον μεγάλης τρικυμίας,
ἐθρήνουν πῶς ἀπώλεσα τὸ μέλλον, τὴν ἐλπίδα,
Ὅτε ἐν μέσῳ τῶν δεινῶν καὶ τῆς ἀπελπισίας,
Ὡς Ἴριδα παυσίλυπον, ὡς ζεῖδωρον σὲ εἶδα

Ὡς πρὸ σανίδος ναυαγός, σοὶ ἔτεινα τὴν χεῖρα,
Ἐν ᾧ δ' ἐλπίδων ἔμπλεοι ἀλλήλους ἐκρατοῦμεν,
Βιαίως μᾶς ἀπέσπασεν ἀμείλικτος ἡ μοῖρα,
Καὶ ἤδη χωρισμὸν πικρὸν ἀμφότεροι θρηνοῦμεν.

Πολλάκις διερχόμενος τὴν νύκτα ἐν ἑκτάσει,
Ὡς φαινὸν μετέωρον σὲ βλέπω νὰ προβάλης,
Καὶ ἡ καρδία μου σκιρτᾷ, τὸ στήθος μου σπαράσσει,
Καὶ σ' ἀναμένω νὰ ριφθῆς ἐντὸς θερμῆς ἀγκάλης.

Πλὴν, φεῦ! ματαῖα ἐμπνευσις μὲ ἦγε τοῦ Πηγάσου·
κι' εἰς τοῦ νοός μου τ' ἄπειρον ἢ θεά σου ἐχάθη.
Καὶ μένω πάντοτ' ἄνευ σοῦ, μὲ μόνον τ' ὄνομά σου
Ὡς προσφιλῆ ἀνάμνησιν εἰς τῆς ψυχῆς τὰ βάθη.

Ἐπὶ τοῦ βράχου τῆς Φρεαττίας

14 Μαΐου 1890